

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
PODNIKOVĽHOSPODÁRSKA FAKULTA
SO SÍDLOM V KOŠICIACH**

Evidenčné číslo: 107002/B/2023/36124048426569220

**VPLYV KORONAKRÍZY NA VYBRANÉ
ODVETVIE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE**

Bakalárska práca

2023

Gabriela Puškášová

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
PODNIKOVHOHOSPODÁRSKA FAKULTA
SO SÍDLOM V KOŠICIACH**

**VPLYV KORONAKRÍZY NA VYBRANÉ
ODVETVIE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE**

Bakalárska práca

Študijný program: ekonomika a manažment podniku
Študijný odbor: ekonómia a manažment
Školiace pracovisko: Katedra kvantitatívnych metód
Vedúci záverečnej práce: Ing. Juliána Bednárová

Košice 2023

Gabriela Puškášová

Zadanie záverečnej práce (vo vytlačenej verzii nahradit' stranou z AIS-u).

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval(a) samostatne a že som uviedol (uviedla) všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

(podpis študenta)

Pod'akovanie

Týmto by som sa srdečne chcela poďakovať pani Ing. Juliáne Bednárovej za jej čas, ktorý mi venovala, trpezlivosť a ochotu, odborné rady a pripomienky. Ďalej by som sa rada poďakovala spoločnosti Crown Bevcan Slovakia, s. r. o. a všetkým jej zamestnancom, ktorí svojimi odbornými poznatkami prispeli k tejto bakalárskej práci a boli ochotní nám poskytnúť informácie na jej spracovanie. Ďakujem.

ABSTRAKT

PUŠKÁŠOVÁ, Gabriela: Vplyv koronakrízy na vybrané odvetvie v Slovenskej Republike – Ekonomická univerzita v Bratislave. Podnikovohospodárska fakulta so sídlom v Košiciach; Katedra kvantitatívnych metód. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Juliána Bednárová. – Košice: PHF EU, 2023, počet strán 47.

Cieľom záverečnej práce je identifikovať vplyv koronakrízy na vybrané odvetvie v Slovenskej republike prostredníctvom vybraného podniku.

Práca je rozdelená do 5. kapitol. Obsahuje 6 grafov, 10 tabuliek a 4 obrázky. Prvá kapitola je venovaná teoretickým poznatkom o vzniku finančnej krízy, jej priebehu a hlbšie sa zaoberá desiatimi najväčšími ekonomickými krízami v histórii ľudstva.

V ďalšej časti sa charakterizuje cieľ práce a ďalšie čiastkové ciele.

Tretia časť práce obsahuje metodiku práce a metódy skúmania, charakterizuje konkrétny vybraný podnik, jeho históriu, súčasnosť a finančnú situáciu.

Záverečná kapitola sa zaoberá zmenami, ktoré vo vybranom podniku nastali počas koronakrízy a aké pravidlá a opatrenia sa v podniku zachovali aj po skončení koronakrízy.

Výsledkom riešenia danej problematiky je posúdenie a zhodnotenie finančnej situácie pred koronakrízou a po jej skončení a či videla daná spoločnosť túto finančnú krízu ako problém, alebo naopak príležitosť.

Kľúčové slová:

koronakríza, kríza, podnik, finančná situácia

ABSTRACT

PUŠKÁŠOVÁ, Gabriela: Impact of the corona crisis on selected sectors in the Slovak Republic - University of Economics in Bratislava. Faculty of Business Economy with seat in Košice; Department of Quantitative Methods. – Supervisor of the final thesis: Ing. Juliána Bednárová. – Košice: PHF EU, 2023, number of pages 47.

The aim of the final thesis is to identify the impact of the corona crisis on a selected industry in the Slovak Republic through a selected company.

The work is divided into 5 chapters. Contains 6 graphs, 10 tables and 4 figures. The first chapter is devoted to theoretical knowledge about the origin of the financial crisis, its course, and deals more deeply with the ten biggest economic crises in the history of mankind.

The next part describes the goal of the work and other sub-goals.

The third part of the work contains work methodology and research methods, characterizes a specific company, its history, present and financial situation.

The final chapter deals with the changes that occurred in the selected company during the corona crisis and what rules and measures were preserved in the company even after the end of the corona crisis.

The result of solving the given problem is an assessment and evaluation of the financial situation before the corona crisis and after its end, and whether the given company saw this financial crisis as a problem or, on the contrary, an opportunity.

Key words:

corona crisis, crisis, business, financial situation

OBSAH

Úvod	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	12
1.1 <i>Typy finančných kríz.....</i>	12
1.1.1 Systémová a menová kríza.....	12
1.1.2 Kríza bankového systému	12
1.1.3 Fiškálna kríza	14
1.2 <i>Významné hospodárske krízy.....</i>	14
1.3 <i>Finančná kríza v roku 2008.....</i>	18
1.3.1 Slovensko v roku 2008.....	19
1.3.2 Slovensko v roku 2020.....	20
1.4 <i>Pandémia COVID-19 .....</i>	21
1.5 <i>Nápravné opatrenia a záchrana po kríze .....</i>	23
1.5.1 Inflácia	24
1.5.2 Hrubý domáci produkt	24
2 Cieľ práce	26
3 Metodika práce a metódy skúmania	27
4 Výsledky práce	32
4.1 <i>Priemyselné odvetvia.....</i>	32
4.2 <i>Potravinársky priemysel.....</i>	34
4.3 <i>Vplyv koronakrízy na podnik .....</i>	37
5 Diskusia.....	42
Záver	44
Bibliografické zdroje	45

Zoznam ilustrácií a zoznam tabuliek

Obrázok 1 Reálny HDP eurozóny	25
Obrázok 2 Organizačná štruktúra spoločnosti	29
Obrázok 3 Medziročný rast priemyselných odvetví v 2. štvrtroku 2020 v štátoch Európskej únie (v %)..	32
Obrázok 4 Výnosy, náklady a výsledok hospodárenia za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov v roku 2020	35
Graf 1 Nezamestnanosť na Slovensku v roku 2008.....	20
Graf 2 Nezamestnanosť na Slovensku v roku 2020.....	21
Graf 3 Ročná miera inflácie v novembri 2022	24
Graf 4 Zisk v rokoch 2015-2021	30
Graf 5 Tržby v rokoch 2015 – 2021	31
Graf 6 Štruktúra tržieb za vlastné výrobky a z predaja služieb v odboroch odvetvia výroba potravín a nápojov v roku 2020	36
Tabuľka 1 Miera nezamestnanosti podľa krajov SR	22
Tabuľka 2 Nezamestnanosť na Slovensku za obdobie 2020-2022.....	22
Tabuľka 3 Vývoj inflácie na Slovensku za obdobie 2020-2022.....	23
Tabuľka 4 Pracujúci podľa ekonomických činností – vývoj v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka (%)	33
Tabuľka 5 Vývoj počtu pracujúcich v potravinárskej výrobe, v tis. osobách	36
Tabuľka 6 Aktíva a pasíva	38
Tabuľka 7 Ukazovatele aktivity.....	39
Tabuľka 8 Ukazovatele likvidity	39
Tabuľka 9 Ukazovatele rentability	40
Tabuľka 10 Ukazovatele zadlženosti.....	40

Zoznam skratiek a značiek

HDP – Hrubý domáci produkt

EÚ – Európska únia

ECB – Európska centrálna banka

ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

VH – Výsledok hospodárenia

VZSP - Výberové zisťovanie pracovných síl

SR – Slovenská republika

Úvod

Ekonomické krízy siahajú niekoľko stoviek rokov späť. V minulosti mali tieto krízy celkom iný priebeh a vývoj ako v súčasnosti, no ich vznik ovplyvňujú faktory podobného charakteru. Ak sa jedná o okamžité zhoršenie ekonomických ukazovateľov, ako napríklad, vyššie ceny aktív, vyššie úrokové sadzby alebo úpadky inštitúcií, je to začiatok krízy. V našej práci si rozoberieme tri základné typy ekonomických kríz, ktoré poznáme. Zaraďujeme sem systémovú a menovú krízu, krízu bankového systému a fiškálnu krízu. V celej histórii ľudstva sme zažili už mnoho ekonomických kríz. Desiat z nich však bolo veľkých, významných a pohlili celým svetom. V dnešnej dobe je možné týmto krízam predchádzať vďaka prognózam od svetových ekonómov, no nie vždy je to reálne uskutočniteľné.

V našej práci si porovnáme novodobú krízu z roku 2008 s koronakrízou v roku 2020. Obe tieto krízy boli pre Slovensko nové, významné a zanechali po sebe následky, ktoré pociťujeme z hľadiska ekonomiky dodnes. Pri porovnávaní týchto dvoch kríz sme sledovali ekonomické ukazovatele ako mieru nezamestnanosti, hrubý domáci produkt a infláciu v oboch skúmaných obdobiach.

Koronakríza nás zasiahla nečakane, dokonca nebola ani predpokladaná. Vypukla začiatkom roka 2020. Táto kríza bola iná v tom, že sa nejednalo len o problémy finančného charakteru a všetkých ekonomických ukazovateľov, ale bola spojená aj so závažným ochorením COVID-19. Mnoho obyvateľov Slovenska, ale aj podniky, či spoločnosti pociťujú trvalé následky aj v dnešnej dobe a to buď finančné alebo zdravotné. Táto kríza mala za následok celosvetové narušenie a poškodenie spotrebiteľských výdavkov, obchodu, investícií, priemyselnej produkcie a ešte omnoho viac. Najvýznamnejším opatrením proti šíreniu tomuto ochoreniu bolo zamedzenie cestovania medzi jednotlivými krajinami, čím sa výrazne obmedzil a spomalil medzinárodný obchod.

V ďalšej časti práce si rozoberieme priemyselné odvetvia na Slovensku, ktorým odvetviám sa aj napriek koronakríze darilo a ktorým naopak nie. Slovenský priemysel zaznamenal najväčší prepád spomedzi všetkých ostatných krajín. Darilo sa najmä potravinárskemu a farmaceutickému priemyslu. Je to celkom pochopiteľné, keďže obyvateľstvo nevedelo, čo má od tejto krízy očakávať a najdôležitejšie bolo, si zabezpečiť dostatok potravín a liekov.

Potravinárskemu priemyslu sa v niektorých podnikateľských činnostiach darilo rovnako ako pred krízou, v niektorých prípadoch dokonca na vyššej úrovni. V nami skúmanom podniku potravinárskeho priemyslu budeme analyzovať finančné ukazovatele a rôzne iné aspekty, ktoré mali vplyv na bežný chod výrobného podniku v čase koronakrízy, pred ňou, aj po nej. Zhrnieme výsledky a navrhujeme ďalšie opatrenia.

Pri písaní tejto práce bolo dôležité štúdium odbornej literatúry pre lepšie pochopenie problematiky. Použité zdroje informácií v tejto práci sú z rôznych publikácií, webových článkov, Finstatu, Obchodného registra Slovenskej Republiky, ale aj z interných informácií samotného podniku Crown Bevcan, s. r. o. v Kechenci.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Ekonomické krízy alebo aj hospodársku krízu môžeme definovať ako okamžité zhoršenie niektorých ekonomických ukazovateľov. Zväčša ide o úrokové sadzby, insolventnosť jednotlivých spoločností, vyššie ceny aktív a úpadky finančných inštitúcií.

1.1 Typy finančných kríz

Rozlišujeme 3 základné typy finančných kríz, ktoré môžu nastať a to:

- Systémová a menová kríza
- Kríza bankového systému
- Fiškálna kríza

1.1.1 Systémová a menová kríza

V rámci systémovej krízy sa jedná o menovú krízu a s ňou spojené vysoké riziko zlyhania finančných a ekonomických trhov v konkrétnej krajine. Túto krízu spôsobujú nástroje, ktoré majú zabezpečiť riadenie a kontrolu segmentu trhu, no sú veľmi neefektívne. Tento druh krízy je najhorší a najvážnejší, pretože tu dochádza k problémom na finančných trhoch, akciových trhoch a v neposlednom rade dochádza k problémom na trhu s nehnuteľnosťami a tým sa spomaľuje úplne celá ekonomika krajiny. (Kotlebová, 2010)

Postupne sa opakujúci deficit platobnej bilancie vedie k oslabeniu menového kurzu. Dôležitú úlohu v tomto procese má kapitál, ktorý v pomerne krátkom čase presúva svoje zdroje z aktív denominovaných v národnej mene danej krajiny do iných častí sveta. Tento odlev sa prejavuje na účte platobnej bilancie a nadobúda často podobu schodku značného objemu. (Kotlebová, 2010)

1.1.2 Kríza bankového systému

Táto kríza je podmienená zlyhaním jednej alebo rovno viacerých bánk v krajine. V princípe ide o problém, kde konkrétna banka nemá dostatok likvidných aktív pre svoju jednu pobočku a tým pádom vôbec nedokáže uspokojiť dopyt svojich klientov. (Černaj, 2022)

Medzinárodný menový fond označuje za bankovú krízu také problémy bankového systému, kde platí aspoň jedna z nasledujúcich podmienok:

- pomer nevhodných aktív k celkovým aktívam bankového systému prevýšil 10 %,
- náklady na záchranu bánk prevýšili 2 % HDP.

Vláda reagovala na problémy bankového systému zmrazením vkladov, v dôsledku čoho došlo k bankovej panike, alebo poskytla záruky na vklady v bankách. (Jílek, 2000)

Jedným z hlavných príčin pre vznik tejto krízy je náhly výber finančných prostriedkov z pozície klientov banky. To spôsobí narušenie vnútornej konvertibility banky.

Najjednoduchším riešením tejto situácie je, že vláda alebo centrálna banka v danej krajine, podporí bankový systém formou návratných, resp. nenávratných investícií. Banky, či iné finančné inštitúcie sa môžu do tohto stavu dostať v dôsledku dlhodobého zotrvania na rovnakých pozíciách bez ohľadu na rast, či pokles trhov. Môže sa jednať o tieto trhy:

- trh nehnuteľností
- trh akcií
- trh devíz
- trh komodít
- trh ostatných aktív

Ďalším potenciálnym rizikom pre vznik tejto krízy je, že banky a iné finančné inštitúcie investujú do tých rizikovejších operácií a prostredníctvom nich, aj ich klienti a to financovaním bankových úverov. Jednotliví investori nie vždy vedia odhadnúť, či sa investícia skutočne vyplatí a bude výnosná. (Geist, 2016)

Väčší problém ale nastáva, ak je takýchto nevýhodných investícií oveľa viac. Finančným inštitúciám i bankám neprinášajú žiaden zisk, ale naopak produkujú veľkú stratu. V konečnom dôsledku sa v spojení s neschopnosťou investorov splácať úvery, ktoré použili taktiež na nevýhodné investície, sa dostávajú finančné inštitúcie do problémov.

Prvým jednoduchým riešením tohto problému je rýchly predaj aktív, no to spôsobuje len pokles hodnoty banky. Týmto spôsobom môže pomaly, ale isto dôjsť ku krachu jednotlivých finančných inštitúcií, čo môže mať za následok spustenie recesie, až vznik ekonomickej krízy.

1.1.3 Fiškálna kríza

Fiškálna kríza vzniká v dôsledku extrémneho prepojenia bankového a politického systému. Politici si presadzujú svoje názory a politiku, čím je vyvíjaný tlak na banky a ostatné finančné inštitúcie. Tie sú niekedy nútené poskytovať štátom privysoké úvery.

Z uvedených dôvodov dochádza k problémom v rámci platobnej bilancie, čo má za následok znehodnotenie meny. Samotné znehodnotenie meny sa následne veľmi negatívne prejaví pri splácaní štátnych dlhopisov. Okrem toho znehodnotenie meny zvyšuje tlak na výdavky štátneho rozpočtu. Takýto stav môže mať za následok v niektorých krajných prípadoch, že samotný štát nedokáže splácať svoje záväzky a to nielen úroky svojho zahraničného dlhu, ale niekedy ani samotnú istinu. (Černaj, 2022)

Týmto celým sa spôsobí to, že klesá ratingové hodnotenie daného štátu. Nastáva problém získavať nové zdroje a veritelia už nie sú takí ochotní poskytovať pôžičky a ak aj áno, tak za príliš vysoký úrok. Nasleduje obmedzenie výšky nových investícií a obmedzenie spotreby obyvateľstva, čo sa prejaví už známou stagnáciou a vznikom ekonomickej krízy.

1.2 Významné hospodárske krízy

Je možné zovšeobecnene konštatovať, že kým v minulosti boli ekonomické krízy zväčša zriedkavým javom, v poslednom období je trend zvyšovania sa frekvencií vypuknutia jednotlivých ekonomických kríz. Je to hlavne spojené s čoraz väčšou liberalizáciou jednotlivých finančných trhov, čo má za následok ich čoraz väčšie globálne prepojenie. Toto globálne prepojenie hovorí o tom, že v prípade vzniku ekonomickej krízy v jednej krajine sa táto kríza ako finančná nákaza prenáša automaticky aj do iných krajín. (Černaj, 2022)

Väčšina hospodárskych kríz vzniká v dôsledku problému platobnej bilancie a menovej krízy. Nikdy však nevieme s istotou tvrdiť, kedy a akým spôsobom kríza vznikne, ako sa prejaví a ako dlho bude trvať, aké sektory zasiahne. Vieme si ale pozrieť prognózy ekonómov a nejakým spôsobom tejto problematike predchádzať.

V histórii ľudstva sme zažili už 10 „veľkých“ a významných kríz. Pandémia COVIDU-19 a s ňou spojená ekonomická kríza z roku 2020 je jedenásta v poradí.

- Amsterdamská kríza tulipánov 1637

- Veľká hospodárska kríza 1929 – 1933
- Kríza osemdesiatych rokov 20. storočia 1981 – 1986
- Mexická kríza v r. 1982
- Kríza v Brazílii v r. 1999
- Argentínska kríza v r. 2002
- Ázijská kríza v r. 1997
- Ruská kríza v r. 1998
- DOT.com bublina USA v r. 2000
- Finančná kríza v r. 2008
- Ekonomická kríza 2020 – pandémia COVID-19

Krízu „tulipánov“ z roku 1637 môžeme považovať za úplne prvú ekonomickú krízu na svete. Tým, že je Amsterdam prístavné mesto, sa stal v tom čase jedným z najvýznamnejších centier v Európe. V meste bola založená spoločnosť, ktorá slúžila ako podklad pre zrodenie prvého akciového trhu na svete. V Holandsku sú tulipány symbolom krajiny a to bolo dôvodom, že v minulosti boli cibuľky tohto kvetu považované za symbol statusu bohatých ľudí a ich vyššieho postavenia a to ich odlišovalo od bežného obyvateľstva. Niektoré cibuľky tulipánov sú veľmi vzácne a pestujú sa aj vyše 10 rokov, obchodníci si chceli zabezpečiť toto obchodovanie aj do budúcnosti a popritom rozbiehali aj trhy s derivátmi. Obchodovanie s cibuľkami tulipánov nabralo šílené obrátky a niektoré ceny za jeden kus dosahovali hodnotu nehnuteľnosti v Amsterdame. Zlom nastal, keď obchodníci začali celému systému nedôverovať a to vyvolalo krízu. (Neal a kol., 2003)

Veľká hospodárska kríza sa začala pádom Newyorskej akciovej burzy. V každej krajine mala iný priebeh aj dĺžku, najhoršie na tom boli Spojené štáty americké, keďže kríza sa začala práve tam. Hlavnou príčinou bolo poskytovanie úverov bez záruky, že budú aj splatené. Prvýkrát sa objavila aj v dovtedy najrozvinutejších krajinách sveta, ako napríklad Nemecko, Veľká Británia, Kanada, či Japonsko. Vidiecke oblasti a farmári trpeli v dôsledku poklesu ceny úrody zhruba o 50 %. Najviac zasiahnuté odvetvia hospodárstva boli baníctvo, hutníctvo a drevárstvo. 24. októbra 1929 došlo k pádu burzy na Wall Street, to odštartovalo Veľkú hospodársku krízu a následne sa preniesla do celej Európy. V Československu nastal pokles priemyselnej výroby o 40 %, pokles nezamestnaných vzrástol v rokoch 1929-1933 zo 42 000 až na 720 000. V roku 1933 vstúpil do platnosti zákon o cenných papieroch a v roku 1934 vstúpil do platnosti zákon o burzách. (Eigner a kol., 2005)

Krízu osemdesiatych rokov 20. storočia začal opakujúci sa cyklus rastu a poklesu kurzu dolára. Spojené štáty americké zvýšili úrokové miery a znížili daňové sadzby, čo bolo dôsledkom výrazného posilnenia dolára. To viedlo investorov k tomu, aby začali vo veľkej miere investovať práve do tejto meny. V roku 1985 začalo mnoho ekonómov špekulovať pri investíciách do kurzu dolára, pretože boli presvedčení o tom, že dolár je značne nadhodnotený. Vysoké úrokové miery v USA obmedzili investície a znížili agregátne výdavky, čo ďalej vyvolalo zvýšenie nezamestnanosti v krajine a celkové spomalenie ekonomiky. Ostatným krajinám sa v dôsledku vysokých dolárových úrokov zvýšila dlhová služba a to viedlo k medzinárodnej kríze zadlženosti. (Bordo a kol., 2010)

V roku 1982 vypukla mexická kríza, kedy vláda v Mexiku stratila všetky devízové rezervy a nemala žiadne prostriedky na splácanie zahraničného dlhu. Medzinárodný menový fond musel Mexiku poskytnúť finančné prostriedky vo výške 3,84 mld. USD vo forme preklenovacieho úveru. Poskytnutie tohto úveru bolo však podmienené prísnymi úspornými opatreniami vo výdavkovej časti mexického štátneho rozpočtu, čo vyvolalo značnú nespokojnosť obyvateľstva. V dôsledku obmedzenia výdavkov došlo k zastaveniu rastu ekonomiky a tiež k zvýšeniu nezamestnanosti v rámci Mexika. (Looney, 1985)

V roku 1999 vypukla Brazílska kríza, kedy brazílska vláda z obavy pred vypuknutím finančnej krízy pristúpila k devalvácii brazílskej národnej meny. Brazílska ekonomika patrila k najväčším ekonomikám Latinskej Ameriky a s tým vznikla obava, že by sa táto kríza mohla preniesť aj na ostatné krajiny. Už od začiatku 90. rokov Brazília bojovala s výrazným inflačným rastom. Ak by brazílska vláda nepristúpila k devalvácii meny, táto mena by vplyvom inflačných tlakov oslabilá oveľa výraznejšie. Brazílska vláda požiadala Medzinárodný menový fond o pomoc, aby uvedenú situáciu mohla zvládnuť sama a aby nestrhla do recesie aj ostatné krajiny. (Palma, 2012)

Argentínska kríza začala v 90. rokoch minulého storočia a zasiahla prevažne Argentínu. Kríza vyvrcholila v roku 2002, kedy sa úplne zrútil menový kurz. V krajine nastala platobná neschopnosť. HDP v krajine poklesol štvornásobne a nezamestnanosť predstavovala 17 %. Argentínska vláda pristúpila k devalvácii meny a k zmrazeniu úspor argentínskych občanov, čo s úverom od Medzinárodného menového fondu prispelo k obnove ekonomickej situácii v krajine. (Boschi, 2005)

Ázijská kríza v roku 1997 zasiahla Thajsko, Južnú Kóreu a Indonéziu. Kapitál v Thajsku spôsobil, že napriek intervenciám centrálnej banky došlo k deficitu platobnej

bilancie a následne centrálna banka bola nútená zmeniť fixný devízový režim na voľný devízový režim. To spôsobilo zhoršenie platobnej schopnosti jednotlivých spoločností a zmätok v celej thajskej ekonomike. Centrálna vláda javila nezájum k celej tejto situácii, čo viedlo k ešte väčšiemu prehĺbeniu problému. Južnú Kóreu a Indonéziu to zasiahlo z dôvodu prepojenosti týchto krajín s thajskou ekonomikou. (Deesomsak a kol., 2009)

Po rozpade Sovietskeho zväzu, prešlo Rusko v roku 1998 z plánovej ekonomiky k trhovej. Tento prechod bol sprevádzaný množstvom negatívnych javov, ako napríklad korupcia, nesprávne politické rozhodnutia, nedostatočná vymožitelnosť práva a rozmach mafie. Všetky tieto javy mali za príčinu neustále rastúci deficit ruského štátneho rozpočtu, čo viedlo k zvyšovaniu štátneho dlhu. Medzi ruskými spoločnosťami sa začalo uplatňovať barterové obchodovanie. Štát na svoju prevádzku vydáva cenné papiere a ponúkal ich za vysoké úrokové sadzby, ktoré následne neboli splácané. Daňový systém bol v rámci Ruskej federácie na veľmi nízkej úrovni. Do krajiny vstupoval prevažne špekulatívny kapitál a ostatný zahraničný kapitál bol prevažne len krátkodobého charakteru. Nedostatok kapitálu spôsoboval obmedzenie poskytovania bankových úverov. Všetky aspekty spôsobili, že vláda, štátne podniky a aj časť súkromných podnikov prestali vyplácať mzdy svojim zamestnancom a zároveň splácať svoje dlhy. Ďalším javom, ktorý prispel k danej situácii bol aj prudký pokles ceny ropy, ktorá sa dostala na úplné minimum. (Feridun, 2004)

Rozvoj technológií spôsobil, že v USA začalo koncom minulého storočia vznikať množstvo spoločností, zaoberajúcich sa vývojom v týchto odvetviach. Tieto spoločnosti priniesli inovácie, dynamicky sa rozvíjajúceho trhu, čo spôsobilo rýchly nárast ich akcií. Možnosť vysokých ziskov z takýchto akcií spôsobila zvýšenie investícií do týchto sektorov. V roku 2000 bola ponuka týchto akcií mnohonásobne vyššia ako dopyt po nich. Neskôr pochopiteľne nastal výrazný pokles cien akcií, čo malo negatívny vplyv na investície nielen finančných inštitúcií, ale aj samotného obyvateľstva. Teroristické útoky, ktoré sa odohrali v roku 2001, mali tiež negatívny dopad na podnikateľské prostredie a celkový ekonomický rast v USA. Federálny rezervný systém na to reagoval znižovaním kľúčovej úrokovej sadzby, tá klesla zo 6,25 % na 1 %, čo viedlo k stimulácii rastu HDP a postupné „vyhrabanie“ sa z tejto ekonomickej krízy. (Mcaleer a kol., 2016)

1.3 Finančná kríza v roku 2008

Kríza začala v roku 2008 v Spojených štátoch amerických. Počiatočným impulzom bol problém na realitnom trhu v USA, kde sa poskytovali hypotéky rizikovým klientom s nižším životným štandardom. Vznikla ako finančná, prerástla do hospodárskej krízy a nakoniec sa stala globálnou ekonomickou krízou. Táto kríza bola medzníkom v doterajších ekonomických krízach. (Jahnátek, 2010)

Medzi hlavné príčiny tejto krízy patrí vznik toxických aktív, ktorých vznik umožnila demonetizácia, deregulácia a homogenizácia finančných trhov a globalizácia svetovej ekonomiky. (Jahnátek, 2010)

Finančná kríza sa v Európe začala prejavovať až na konci prvého kvartálu v roku 2008, neskôr prišli zmienky o tom, že inflácia bude vyššia ako bola v predchádzajúcich rokoch. Prišiel však najvyšší nárast cien za posledných 14 rokov. V druhom kvartáli sa kríza ešte viac prehĺbila a prišiel obrovský nárast cien ropy a energií. Najväčšie komplikácie nastali vo Veľkej Británii a Španielsku a to z dôvodu problémov na realitnom trhu.

Burza na Wall Street zažila najväčší pokles dňa 15. septembra 2008 od posledných významných teroristických útokov z roku 2001. Európska centrálna banka okamžite poskytla bankám krátkodobé úvery na základe vyhlásenia americkej vlády, že nebude zachraňovať spoločnosti z verejných financií. Situácia na trhu začala mimoriadne negatívne vplyvať na európsky priemysel a EÚ sa dostala do technickej recesie.

V októbri roku 2008 dostali banky nariadenie, aby udržiavali väčšie kapitálové rezervy, aby sa tak vyhli riziku svojej nesolventnosti. Neskôr sa konal summit „veľkej štvorky“ (Francúzsko, Veľká Británia, Nemecko, Taliansko), kde sa odmietlo pristúpiť ku koordinovanému celoeurópskemu záchrannému balíku. Európske automobilky zaznamenali rapídny pokles predaja áut a preto žiadali Európsku komisiu o miliardovú finančnú injekciu. Rekordné prepady mali aj cenné papiere skrz celej Európy, v USA, Brazílii, ale aj v Rusku. Slovensko sa neskôr pridalo k viacerým členským štátom, ktoré garantovali bankám všetky ich vklady v plnej výške. Základná úroková miera bola znížená o pol percentuálneho bodu, no situáciu vo svete to nijakým spôsobom nezmenilo.

Na burze sa začalo hromadné a nekontrolovateľné vypredávanie a tým boli oslabené ďalšie svetové meny. Prvou európskou krajinou, ktorá musela požiadať o pomoc Európsku komisiu, bolo Maďarsko.

Priemyselné odvetvia a najmä automobilový priemysel sa však prepadávali čoraz hlbšie, pretože záujem spotrebiteľov klesal a rovnako aj výrobná aktivita. Recesia sa začala prehĺbovať a zvyšoval sa tlak na Európsku centrálnu banku, aby poskytovala ešte lacnejšie pôžičky a tým by sa zvýšili investície. ECB nakoniec pristúpila na opätovné zníženie sadzby o pol percenta na 3,25 %. (Geist, 2016)

Koncom roka 2008, 26. novembra, Európska komisia zverejnila plán na obnovu ekonomiky. Každý členský štát sa na ňom bude podieľať svojím 1,5 % HDP a celkovo sa jeho hodnota vyšplhá na 200 miliárd eur. Ďalej bolo v pláne podporiť automobilový priemysel, aby prešiel na ekologickejšie varianty a tým bol konkurencieschopnejší na svetových trhoch mimo Európy. (Geist, 2016)

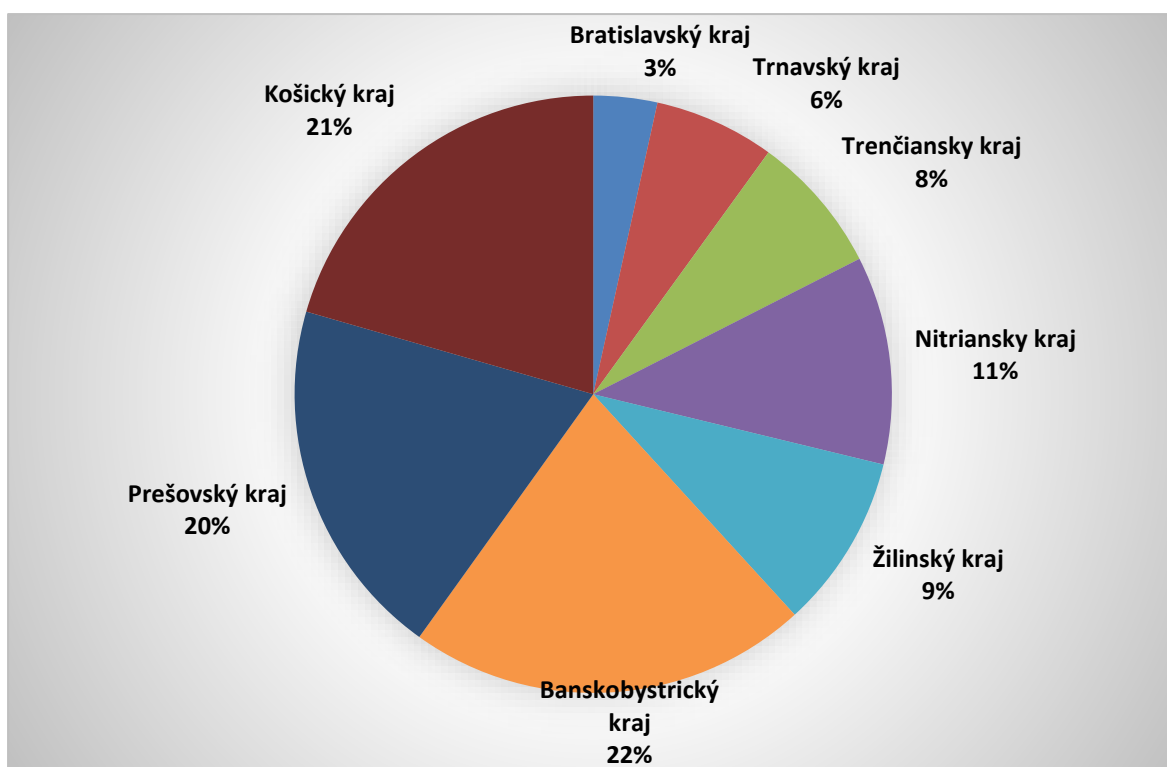
Začiatkom roka 2009 dosiahli mesačné ukazovatele, ktoré monitorovala Európska komisia medzi spotrebiteľmi a podnikateľmi, najhoršie výsledky od roku 1985. Veľmi kritické obdobie pokračovalo ešte nasledujúce tri mesiace daného roka. Hrubý domáci produkt v celej eurozóne klesol o 2,5 %, čo predstavuje hrozivé údaje. Slovenská ekonomika sa prepadla až o 11,2 % s čím súvisí prudký pokles zahraničného dopytu a ostatné obmedzenia národného hospodárstva. V prvom kvartáli roku 2009 v eurozóne zaniklo vyše 1,22 milióna pracovných miest.

V druhom kvartáli sa začalo pomaly, ale isto všetko meniť k lepšiemu. Francúzska a nemecká ekonomika sa začínala dostávať do dobrých čísel. Na jeseň sa už začala situácia vo svete stabilizovať a Slovensko malo čas do roku 2013 napraviť svoje verejné financie v čo najväčšej možnej miere. (Finančnýkompas.sk, 2022)

1.3.1 Slovensko v roku 2008

Táto kríza vo veľkej miere zasiahla aj Slovenskú republiku. Prepukla do všetkých oblastí hospodárstva aj spoločnosti.

V roku 2008 počas novodobej finančnej krízy bol na Slovensku evidovaná najvyššia miera nezamestnanosti na východnom Slovensku. Západná časť krajiny na tom bola výrazne lepšie a percentá sa pohybujú v nižších hodnotách.

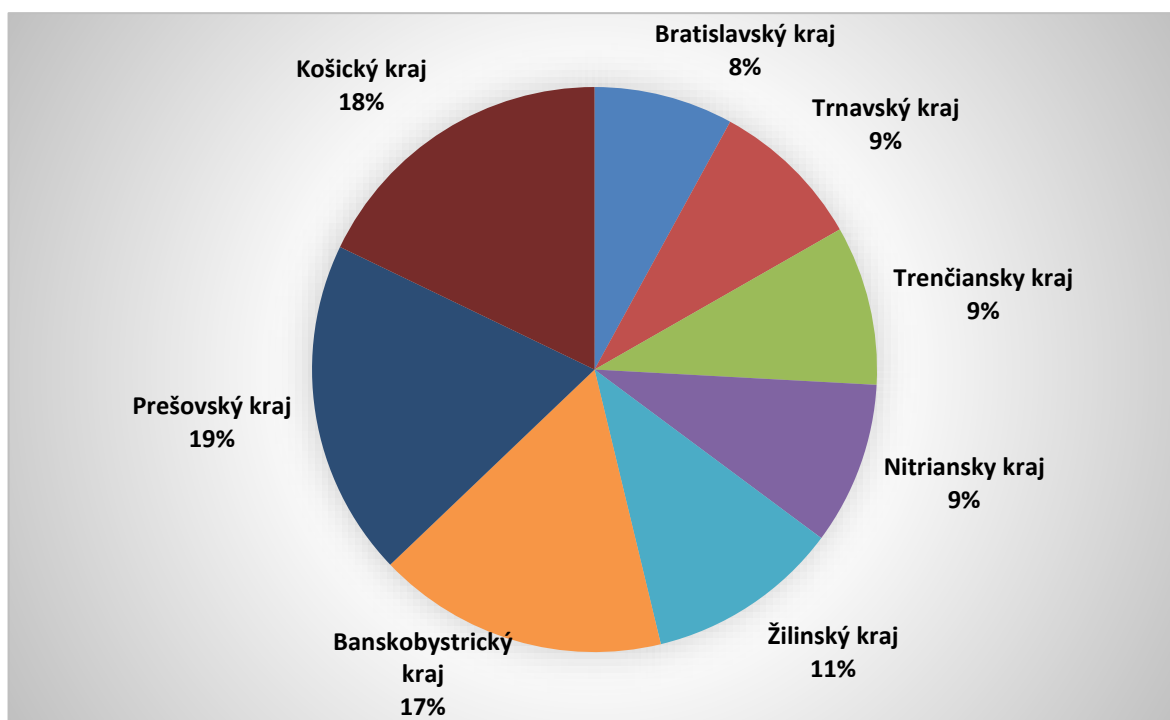
Graf 1 Nezamestnanosť na Slovensku v roku 2008

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Datacube.sk

1.3.2 Slovensko v roku 2020

V porovnaní s rokom 2008 sa počas pandémie COVID-19 evidovaná miera nezamestnanosti na západnom Slovensku zvýšila a na východnom znížila, ale stále pretrváva vysoká miera práve vo východnej časti krajiny.

Na základe porovnania údajov z grafov môžeme tvrdiť, že z hľadiska lokality bol najvyšší prírastok nezamestnaných v Trenčianskom kraji a Bratislavskom kraji. Najvyššia miera nezamestnanosti sa v roku 2020 v Prešovskom kraji vyšplhala na 19 % a v Košickom kraji to bolo 18 %, čo je v porovnaní s minulými rokmi vyšší nárast.

Graf 2 Nezamestnanosť na Slovensku v roku 2020

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Datacube.sk

1.4 Pandémia COVID-19

Pandémia a zároveň ekonomická kríza COVID-19 nás zasiahla nečakane, nikto na ňu nebol pripravený. Vypukla začiatkom roka 2020 a do dnes znášame jej následky. Mnoho ľudí nemalo len problémy zdravotného rázu, ale aj o dosť vážnejšie, prišli o zamestnanie či o strechu nad hlavou. COVID-19 je do dnešného dňa pre mnohých z nás veľkým strašiakom.

Kríza celosvetovo narušila a poškodila spotrebiteľské výdavky, obchod, investície, priemyselnú produkciu a ešte omnoho viac. Hlavným cieľom bolo zamedzenie úpadku zdravotníckeho sektora z dôvodu vysokého počtu nakazeného obyvateľstva a zvýšený počet hospitalizovaných pacientov. Postupne sa sprísňovali opatrenia v každej krajine a nakoniec sa zamedzilo aj cestovaniu medzi jednotlivými krajinami.

Na Slovensku sa zaviedlo množstvo opatrení a to napríklad celoplošné testovanie, zatváranie škôl a prechod na online výučbu, vymedzené hodiny na nákup pre vekové skupiny, dočasné uzatvorenie hraníc, limitovanie cestovania na nevyhnutné prípady, či dokonca zákazy vychádzania v určitých hodinách. V neposlednom rade bola poskytnutá pomoc občanom EÚ, ktorí ostali uviaznutí za hranicami, taktiež bola zabezpečená podpora

hospodárstva, podnikov a pracovných miest a nevyhnutné bolo zaistenie pravidelných dodávok zdravotníckeho vybavenia. To všetko malo veľmi významne negatívny dopad na ekonomiku našej krajiny.

Tabuľka 1 Miera nezamestnanosti podľa krajov SR

<i>% nezamestnanosti</i>	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Bratislavský kraj	4,38	4,71	2,83	2,62	3,05	4,51	5,34	6,13	6,17	5,72	5,41	4,63	4,36	2,27
Trnavský kraj	4,16	5,18	2,63	2,31	2,60	4,41	6,71	8,03	9,16	9,43	8,88	8,17	8,37	4,29
Trenčiansky kraj	4,28	5,39	3,20	2,93	3,53	5,85	7,71	9,56	10,74	10,89	9,95	9,51	10,13	4,95
Nitriansky kraj	4,80	5,50	2,93	3,12	4,05	6,96	9,71	11,21	12,52	14,08	13,27	11,76	11,72	7,41
Žilinský kraj	5,32	6,53	3,96	4,04	4,70	6,92	8,86	10,91	12,51	12,79	11,91	10,86	10,89	6,20
Banskobystrický kraj	9,01	9,83	6,69	7,03	8,67	12,80	14,94	17,22	18,26	20,81	19,83	18,86	19,19	14,25
Prešovský kraj	10,75	11,39	8,19	8,61	9,68	13,91	15,50	17,45	19,35	20,66	18,95	17,75	18,29	12,86
Košický kraj	9,98	10,55	7,57	8,17	9,94	12,76	14,39	15,92	17,23	19,58	18,76	16,78	17,30	13,50

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Datacube.sk

Podľa údajov Štatistického úradu SR v prvých troch kvartáloch roku 2020 vzrástla nezamestnanosť medziročne o 12,6 % na celkový počet 178,7 tisíc nezamestnaných. Miera nezamestnanosti tu dosahovala úroveň 6,6 %, pričom zvýšenie nezamestnanosti zasiahlo najmä dve najpočetnejšie vekové skupiny a to obyvateľstvo v rozmedzí od 25-34 rokov a 35-49 rokov. Najviac postihnutými sektormi v krajine bol priemysel (25,9 %) a obchod (8,5 %). (Finančnýkompas.sk, 2022)

Tabuľka 2 Nezamestnanosť na Slovensku za obdobie 2020-2022

<i>Rok / Mesiac</i>	<i>Nezamestnanosť</i>	<i>Rok / Mesiac</i>	<i>Nezamestnanosť</i>	<i>Rok / Mesiac</i>	<i>Nezamestnanosť</i>
2020 / 12	7.57 %	2021 / 12	6.76 %	2022 / 12	5.90 %
2020 / 11	7.38 %	2021 / 11	6.64 %	2022 / 11	5.83 %
2020 / 10	7.35 %	2021 / 10	6.79 %	2022 / 10	5.90 %
2020 / 09	7.43 %	2021 / 09	7.09 %	2022 / 09	6.06 %
2020 / 08	7.60 %	2021 / 08	7.37 %	2022 / 08	6.14 %
2020 / 07	7.65 %	2021 / 07	7.66 %	2022 / 07	6.23 %
2020 / 06	7.40 %	2021 / 06	7.76 %	2022 / 06	6.28 %
2020 / 05	7.20 %	2021 / 05	7.92 %	2022 / 05	6.35 %
2020 / 04	6.57 %	2021 / 04	8.00 %	2022 / 04	6.54 %
2020 / 03	5.19 %	2021 / 03	7.98 %	2022 / 03	6.67 %
2020 / 02	5.05 %	2021 / 02	7.90 %	2022 / 02	6.86 %
2020 / 01	4.98 %	2021 / 01	7.81 %	2022 / 01	6.96 %

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Finančnýkompas.sk

Inflácia začala začiatkom roka 2020 mierne klesať a tento stav pretrvával takmer celý rok. Začiatkom roka 2021 sa inflácia dostala pod úroveň 1 %. V druhom kvartáli daného roka začala výrazne stúpať a inak tomu nebolo ani na konci roka. V prvom kvartáli 2022 sa inflácia pohybovala na úrovni 10,40 %, čo je o presne o 10 % viac ako v rovnakom období minulého roka. Na konci roka sa už inflácia pohybovala na úrovni 15,40 %, čo predstavovalo najvyššie hodnoty za sledované obdobie rokov 2020 až 2022.

Tabuľka 3 Vývoj inflácie na Slovensku za obdobie 2020-2022

<i>Rok / Mesiac</i>	<i>Inflácia</i>	<i>Rok / Mesiac</i>	<i>Inflácia</i>	<i>Rok / Mesiac</i>	<i>Inflácia</i>
2020 / 12	1.60 %	2021 / 12	5.80 %	2022 / 12	15.40 %
2020 / 11	1.50 %	2021 / 11	5.60 %	2022 / 11	15.40 %
2020 / 10	1.60 %	2021 / 10	5.10 %	2022 / 10	14.90 %
2020 / 09	1.40 %	2021 / 09	4.60 %	2022 / 09	14.20 %
2020 / 08	1.40 %	2021 / 08	3.80 %	2022 / 08	14.00 %
2020 / 07	1.70 %	2021 / 07	3.30 %	2022 / 07	13.60 %
2020 / 06	1.80 %	2021 / 06	2.40 %	2022 / 06	13.20 %
2020 / 05	2.00 %	2021 / 05	2.20 %	2022 / 05	12.60 %
2020 / 04	2.10 %	2021 / 04	1.60 %	2022 / 04	11.80 %
2020 / 03	2.30 %	2021 / 03	1.40 %	2022 / 03	10.40 %
2020 / 02	3.00 %	2021 / 02	0.90 %	2022 / 02	9.00 %
2020 / 01	3.00 %	2021 / 01	0.70 %	2022 / 01	8.40 %

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Finančnýkompas.sk

1.5 Nápravné opatrenia a záchrana po kríze

Control Risks, britská konzultantská spoločnosť, považovala dlhú pandémiu COVID-19 za jedno z piatich najväznejších následkov v roku 2021. Nerovnaká dostupnosť vakcín v rôznych krajinách sveta, schopnosť vlád organizovať kampane o tom, ako sa chrániť a prečo sa dať očkovať, neochota a nedôvera obyvateľstva dať sa zaočkovať. To všetko viedlo k tomu, že aj keď sa pandémiu podarilo pred rokom potlačiť, dôsledky narušujú medzinárodný obchod a dopravu dodnes.

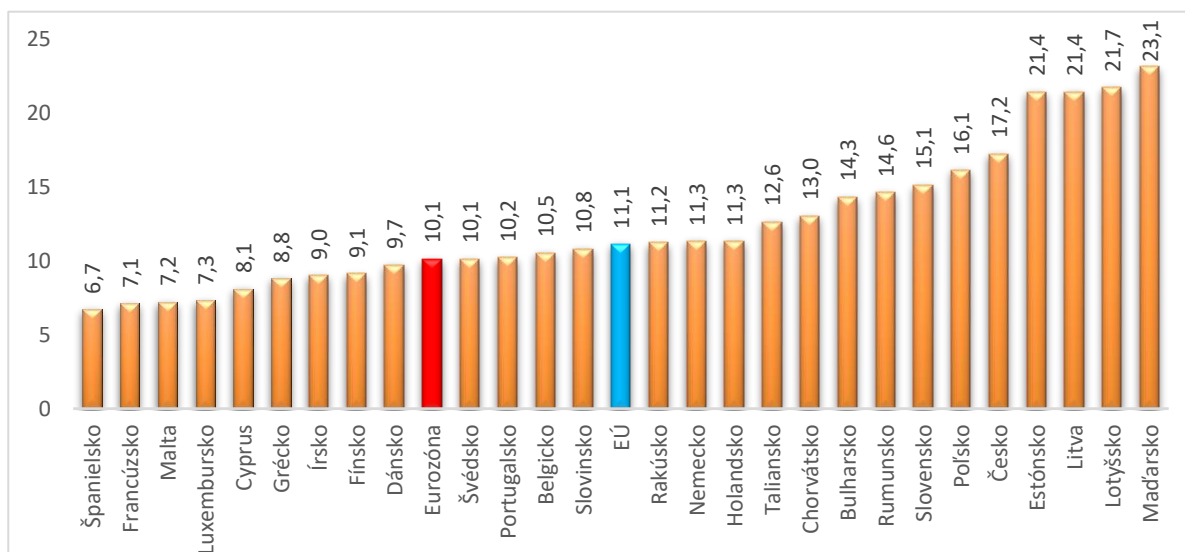
Pandémia koronavírusu nadobro zmenila vzťahy medzi štátom a firmami, avšak v zdravotníckom sektore nastalo pochopiteľne najviac zmien a regulácií. K zahraničným investíciám prispievajú vlády oveľa opatrnejšie ako doteraz a to najmä v tých najdôležitejších sektoroch. Protipandemické opatrenia, ktoré boli v mnohých krajinách zavedené narušili dôveru voči vládami, ale aj štátu. Podľa Control Risks krajiny čelili stredne vysokým politickým rizikám. Viaceré prognózy a predpovede tvrdili, že svetová ekonomika sa mohla dostať na úroveň pred krízy najskôr v roku 2022.

1.5.1 Inflácia

Ročná miera inflácie bola v novembri 2022 v eurozóne na úrovni 10,10 %, zatiaľ čo v októbri bola ešte na úrovni 10,60 %. Bol zaznamenaný mesačný pokles o 0,50 %. Ročná inflácia v Európskej únii bola v novembri 2022 na úrovni 11,10 % a v októbri toho istého roka to bolo 11,50 %. Tieto údaje sleduje a pravidelne zverejňuje Eurostat, európsky štatistický úrad.

1.5.2 Hrubý domáci produkt

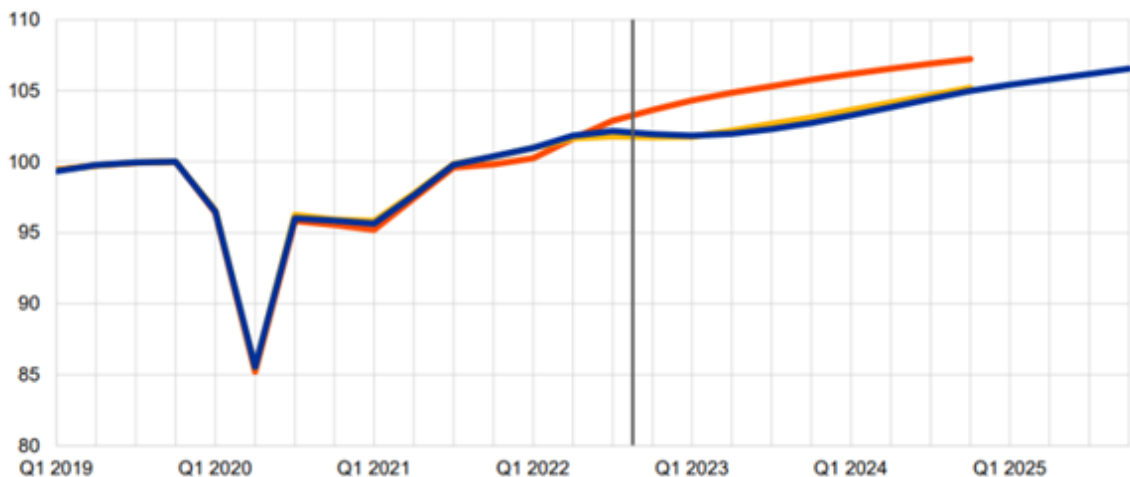
Európskou centrálnou bankou bol predpovedaný hospodársky pokles v poslednom štvrtroku 2020 a v prvom kvartáli 2021. Znamenalo to, že firmy budú postupne krachovať, značná časť obyvateľstva stratí svoje pracovné miesta a v neposlednom rade, že obyvateľstvo, podniky i štáty budú zadlžené.

Graf 3 Ročná miera inflácie v novembri 2022

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa ec.europa.eu/eurostat

Reálny hrubý domáci produkt eurozóny mal podľa predpovede Európskej centrálnej banky klesnúť v roku 2020 o 7,30 %. V roku 2021 je v prognóze nárast o 3,90 %, neskôr o 4,20 % a hospodárstvo by sa mohlo postupne „uzdravovať“ v polovici roka 2023. Medzinárodný menový fond zas v októbri očakával priemerný strednodobý rast eurozóny na úrovni 3,50 % (2020-2025), to bude len pomalý návrat na predkrízovú úroveň. Podľa fondu prinesie kríza ďalší pokles životného štandardu, zvýši nerovnosť a v neposlednom rade stúpne riziko chudoby. (Europarl.europa.eu, 2022)

Obrázok 1 Reálny HDP eurozóny

Zdroj: europarl.europa.eu

Oranžová krivka na Obrázku 1 znázorňuje prognózy pracovníkov Eurosystemu v decembri 2021. Prognózy pracovníkov Európskej centrálnej banky zo septembra 2022 znázorňuje žltá krivka. Na poslednej, modrej krivke, je opäť znázornená prognóza pracovníkov Eurosystemu, ale o rok neskôr a to v decembri 2022. Z tohto obrázku vyplýva, že najoptimistickejšiu prognózu uvádzali pracovníci Eurosystemu ešte v roku 2021 a do roku 2022 tieto prognózy uvádzajú mierny pokles.

2 Cieľ práce

Hlavným cieľom našej práce je identifikovať vplyv koronakrízy na vybrané odvetvie v Slovenskej republike prostredníctvom vybraného podniku. Na splnenie hlavného cieľa je potrebné stanoviť čiastkové ciele.

Prvým čiastkovým cieľom bolo zhromaždenie a následné štúdium potrebnej odbornej literatúry zameranej na konkrétne predchádzajúce ekonomické krízy a ich dopad na ekonomiky krajín.

Ďalším čiastkovým cieľom bolo konkretizovať, ako koronakríza ovplyvnila odvetvia na Slovensku a nami vybrané odvetvie, potravinársky priemysel. V tejto časti práce porovnáme potravinársky priemysel s ostatnými odvetviami na Slovensku.

Tretím čiastkovým cieľom bola charakteristika podniku, ktorý svojou podnikateľskou činnosťou pôsobí v odvetví zasiahnutým koronakrízou. Aké bolo fungovanie vybraného podniku pred koronakrízou, počas koronakrízy, ako rýchlo vedel podnik zareagovať na zmeny a prispôbiť sa a ako pozitívne, alebo naopak negatívne, tieto novo zaužívané pravidlá ovplyvnili tento podnik.

Naším posledným čiastkovým cieľom bolo zhodnotenie výsledkov, ku ktorým sme dospeli a následné odporúčania pre daný podnik. Objasníme, či je potrebné vnímať krízu, ako negatívnu skutočnosť, alebo naopak, či ju vieme využiť vo svoj prospech a premeniť „problém“ na príležitosť.

3 Metodika práce a metody skúmania

Pri písaní tejto práce boli zhromaždené a využité rôzne typy informácií zo zdrojov ako Web of Science, Scopus, Google Scholar, či databázy z Finstatu. K získaniu potrebných a dostatočných poznatkov k danej téme, bolo potrebné aj štúdium rôznych odborných a vedeckých článkov. Na grafické spracovanie tabuliek a grafov sme využívali najmä tabuľkový procesor Microsoft Excel. Na získanie základných údajov o našom vybranom podniku bol použitý Obchodný register Slovenskej Republiky a oficiálna webová stránka spoločnosti. Interné zdroje informácií boli získané priamo od manažérov podniku metódou neštruktúrovanej formy rozhovoru a osobným pozorovaním na základe študentskej pracovnej pozície v danom podniku.

Objektom skúmania práce je podnik v potravinárskom priemysle, zaoberajúci sa výrobou štyroch rôznych veľkostí plechoviek. Crown Bevcan Slovakia, s. r. o. patrí po Crown Holdings, Inc., verejnú holdingovú spoločnosť. História Crown Holdings siaha až do 19. storočia, kedy zakladateľ William Painter vynášiel nový spôsob balenia nealkoholických nápojov a piva. William Painter sa narodil v roku 1838 v Írsku a zomrel vo veku 67 rokov. Vynášiel „korunový uzáver“, ktorý sa nachádza vo fľašiach od rôznych nápojov po celom svete. Okrem tohto vynálezu sa mohol pýšiť aj vyvinutím ďalších zariadení, ako napríklad stroj na skladanie papiera, či stroj na odhaľovanie falšných peňazí. (Crown Holdings, Inc., 2021)

Na vynájdenie „korunkového uzáveru“ ho inšpirovala vysoká popularita sytených nápojov. Tieto nápoje ale bolo náročné si so sebou brať domov, práve kvôli nedostatočnému tesneniu uzáverov.

Painter si dal patentovať svoj uzáver a v roku 1892 založil spoločnosť Crown Cork & Seal Company of Baltimore. Po Painterovej smrti spoločnosť naďalej rástla a dodávala takmer polovicu svetových uzáverov. V roku 1958 sa spoločnosť presťahovala do Philadelphie a neskôr, v roku 2003 sa stala súčasťou Crown Holdings, Inc., verejnej holdingovej spoločnosti. (Crown Holdings, Inc., 2021)

Crown Holdings, Inc., prostredníctvom svojich dcérskych spoločností, je popredným svetovým dodávateľom pevných obalových produktov pre spotrebiteľské marketingové spoločnosti, ako aj prepravných a ochranných obalových produktov, zariadení a služieb pre širokú škálu koncových trhov. (Crown Holdings, Inc., 2021)

V súčasnosti je lídrom v technológií kovových obalov. Aktuálne má prevádzky v 47 krajinách vo svete, stará sa o svojich vyše 33 000 zamestnancov a čisté ročné tržby presahujú 11,6 miliárd USD. (Crown Holdings, Inc., 2021)

Holding je na najlepšej ceste k tomu, aby priniesol najlepšie postupy v oblasti kvality a výroby do rastúcich ekonomík v Ázii, východnej Európe, Južnej Amerike, na Strednom východe a v Severnej Afrike. Podnikanie svojich zákazníkov podporujú lokálne aj globálne. (Crown Holdings, Inc., 2021)

Obchodné meno: CROWN Bevcan Slovakia s. r. o.

Sídlo: Kechnec 293, Kechnec 044 58

Právna forma: Spoločnosť s ručením obmedzeným

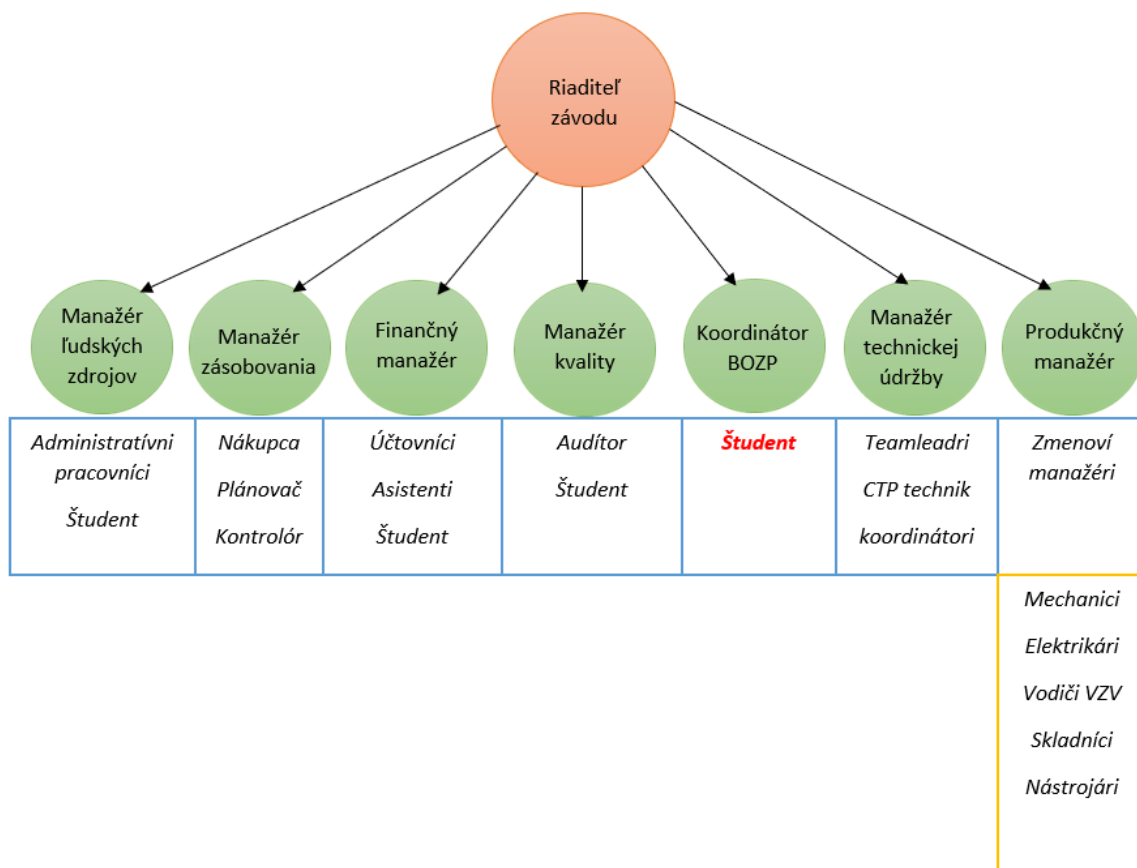
IČO: 44 201 010

Spoločnosť na Slovensku pôsobí od 10. júna 2008. Nachádza sa 20 kilometrov od Košíc, v priemyselnom parku Kechnec. Crown Bevcan Slovakia patrí pod spoločnosť Crown Holdings Inc. so sídlom vo Philadelphii. Spoločnosť bola založená v roku 1892 a jej zakladateľom bol William Painter. Zaoberá sa výrobou nápojových obalov, a to konkrétne plechoviek v štyroch veľkostiach: 25cl, 33cl, 33cl sleek, 50cl. V závode v Kechneci sa ročne vyrobí vyše 1,6 miliárd plechoviek s rôznym dizajnom na obale. Aktuálne tu pracuje okolo 170 zamestnancov. (Obchodnýregister.sk, 2023)

Výrobná hala je vybavená dvoma výrobnými linkami. Na jednej pracovnej zmene v trvaní 12 hodín, sa vyrobí 2,2 miliónov plechoviek. Plechovky sa vyrábajú pre odberateľov ako napríklad Coca Cola, Pepsi, Heineken, StarBev, SAB MILLER.

Generálnym riaditeľom spoločnosti je Liam Knobbs. Závod v Kechneci sa delí na 2 časti a to, na samotnú výrobu (celá výrobná hala spolu so skladovacími priestormi) a administratívnu časť budovy.

Na riadení závodu v Kechneci sa podieľajú: riaditeľ závodu, manažér produkcie, manažér ľudských zdrojov, manažér technickej údržby, manažér logistiky a zásobovania, finančný manažér, manažér kvality a koordinátor BOZP. Každé oddelenie má ďalších zamestnancov, ktorí sa zúčastňujú na bezproblémovom chode celého výrobného závodu.

Obrázok 2 Organizačná štruktúra spoločnosti

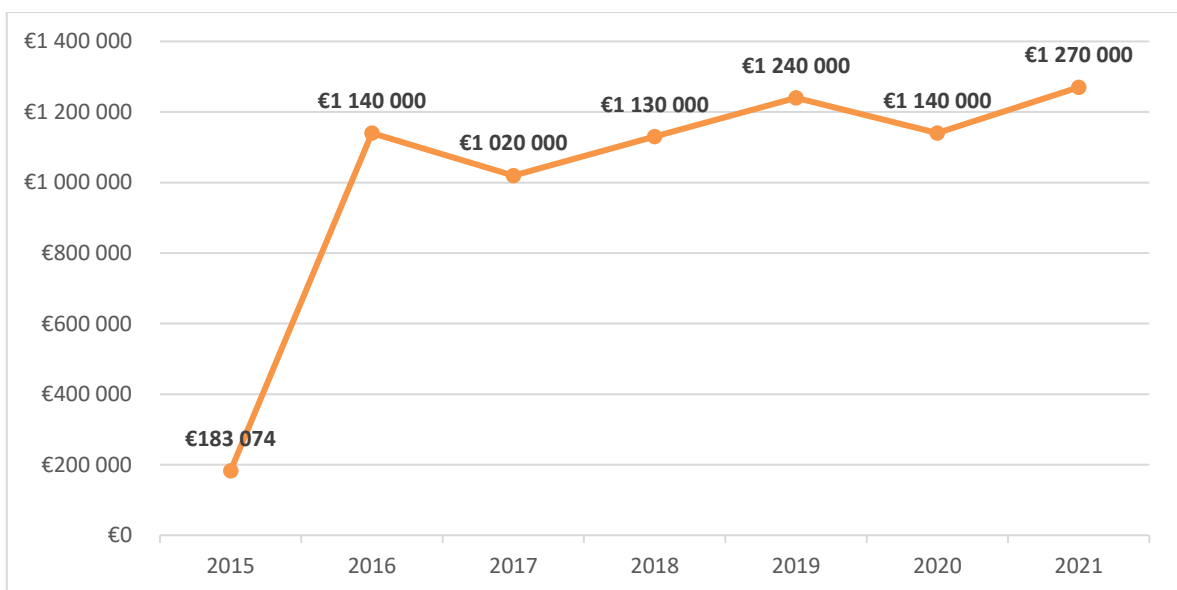
Zdroj: Vlastné spracovanie

Medzi hlavné predmety činnosti spoločnosti CROWN Bevcan Slovakia, s. r. o. od roku 2008 patria:

- poradenstvo v oblasti podnikania v rozsahu voľnej živnosti
- výroba jednoduchých produktov z kovu
- opracovanie kovu základným spôsobom
- obalové výrobky a výroba obalových materiálov
- kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi alebo na účely jeho predaja iným prevádzkovateľom živnosti v rozsahu voľnej živnosti
- skladovacie služby
- činnosti spojené s organizačným a ekonomickým poradenstvom
- činnosti zaoberajúce sa marketingom a propagáciou

Keďže sa podnik zaoberá výrobou nápojových plechoviek, pandémie COVID-19 bola pre spoločnosť výzvou, ale zároveň aj veľkou príležitosťou. Reštaurácie, kaviarne i bary sa v dôsledku zúriacej pandémie zatvárali a ľudia boli nútení ostať doma.

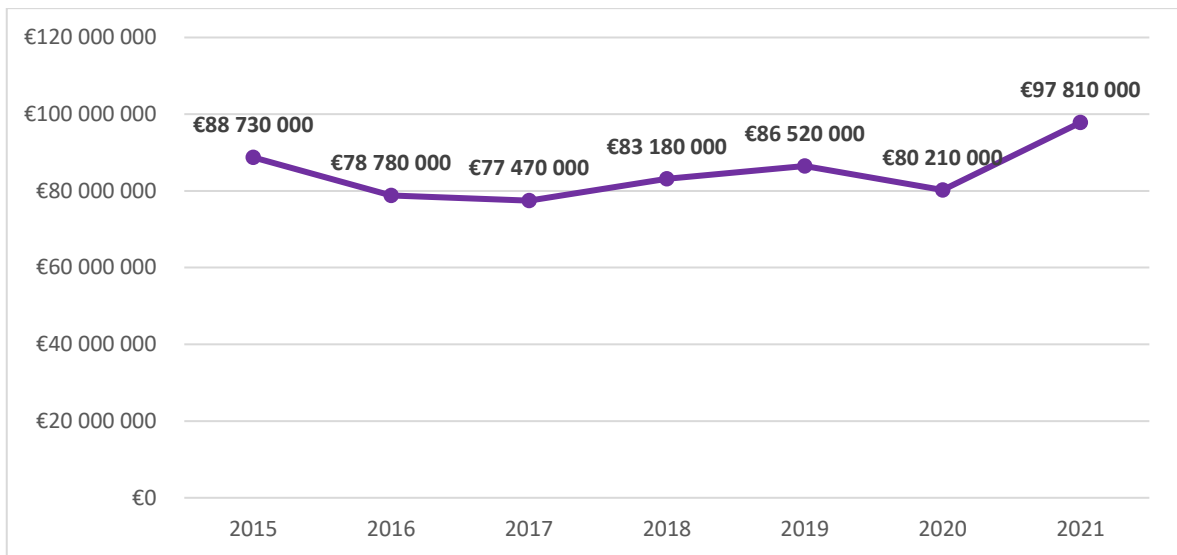
Neskôr, keď sa pandémia trochu zlepšila, sa podniky síce ešte neotvárali, no začalo sa vo väčšej miere chodiť na návštevy a stretávať sa doma či u známych. S tým bola spojená príprava malého občerstvenia a drinkov, kde prichádza šanca pre spoločnosť Crown a celkovo pre potravinársky priemysel. Obyvateľstvo zvýšilo dopyt po nápojoch vo fľašiach a plechovkách, tým sa spoločnostiam zvýšil dopyt po ich produktoch a navýšil sa aj počet zákazníkov.

Graf 4 Zisk v rokoch 2015-2021

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Finstat.sk

Výsledok hospodárenia podniku sa už dlhodobo pohybuje v kladných číslach, aj keď tržby od roku 2019 mierne poklesli. V roku 2021 tržby opäť stúpili a boli dokonca historicky najvyššie od roku 2015. Ani celosvetová pandémia COVID-19 nedostala spoločnosť do straty.

Graf 5 Tržby v rokoch 2015 – 2021

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Finstat.sk

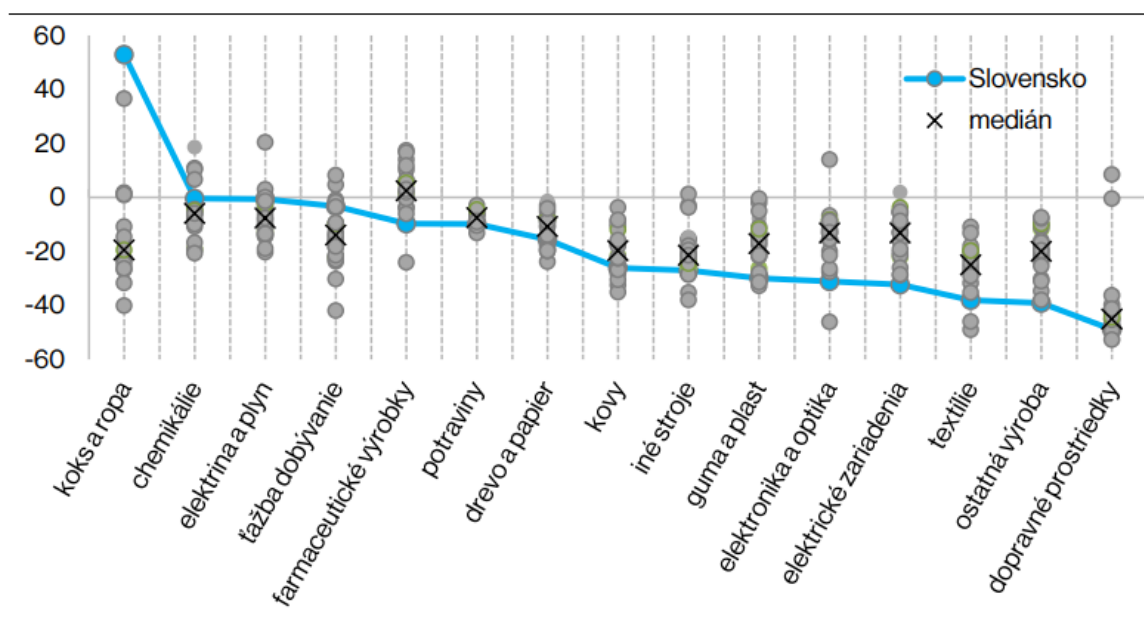
4 Výsledky práce

Priemyselná výroba na Slovensku zaznamenala počas koronakrízy vysoký prepád. Celé odvetvie ťahali v tom období na dol podľa portálu Finstat najmä dopravné prostriedky, textilie, elektronika a ostatná výroba. Náš skúmaný podnik sa nachádza v potravinárskom priemysle, ktorý počas celej krízy prosperoval.

Niektoré finančné ukazovatele oproti minulým rokom pred pandémiou poklesli, niektoré sa naopak ocitli ešte v kladnejších číslach.

4.1 Priemyselné odvetvia

Priemysel na Slovensku zaznamenal v prvých mesiacoch koronakrízy najväčší pokles spomedzi krajín Európskej únie. K tomuto prepádu veľmi prispeli aj karanténne opatrenia na celom území krajiny. Dno priemyselnej výroby bolo v apríli 2020, čo predstavovalo medziročný pokles o 42 %. Toto bol úplne najhorší pokles v histórii od vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Celkový prepád odvetví trval relatívne krátko, to znamená, že väčšina z nich na tom nebola až v takom zlom stave, ako počas globálnej krízy v rokoch 2008-2009. (Plutzer, 2021)

Obrázok 3 Medziročný rast priemyselných odvetví v 2. štvrt'roku 2020 v štátoch Európskej únie (v %)

Zdroj: Finstat.sk, 2021

Výroba klesla vo väčšine odvetví, ale výrobe farmaceutických výrobkov, chemikálií a potravín sa napriek vypuknutej pandémie darilo. V prvých mesiacoch sa v domácnostiach zvýšili nákupy potravín, liekov aj dezinfekčných prostriedkov z dôvodu zásobovania sa v prípade neočakávaných situácií, ale aj z dôvodu, že sa oveľa viac času trávalo práve doma. (Plutzer, 2021)

Tabuľka 4 Pracujúci podľa ekonomických činností – vývoj v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka (%)

	Rok 2020	
	1. kvartál	2. kvartál
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	6,20	-5,60
Ťažba a dobývanie	-8,70	-12,50
Priemyselná výroba	2,80	-1,10
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	-7,40	4,20
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady	1,30	22,00
Stavebníctvo	-4,10	-6,30
Veľkoobchod a maloobchod, oprava mot. vozidiel a motocyklov	-1,20	-2,90
Doprava a skladovanie	-9,10	-6,60
Ubytovacie a stravovacie služby	-12,20	-10,50
Informácie a komunikácia	24,80	29,70
Finančné a poisťovacie činnosti	-4,30	2,70
Činnosti v oblasti nehnuteľností	-8,30	8,00
Odborné, vedecké a technické činnosti	-0,90	-6,30
Administratívne a podporné služby	-0,70	-10,30
Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	1,70	-0,20
Vzdelávanie	-4,50	-4,50
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	-5,40	-3,60
Umenie, zábava a rekreácia	-9,50	-5,20
Ostatné činnosti	-8,90	-13,00
Činnosti domácnosti ako zamestnávateľov	-17,60	-6,70
Činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení	-15,40	-30,00

Zdroj: ŠÚ SR

Za sledované obdobie prvého a druhého kvartálu v roku 2020, boli najviac zasiahnuté profesie, ktoré sú nízko kvalifikované. Ide o pracovníkov v službách, v obchode, rôznych remeselníkov, pomocníkov, operátorov a montérov strojov a zariadení a v neposlednom rade o nekvalifikovaných pracovníkov. Uvedené profesie zodpovedajú prácam vo firmách, ktoré boli počas koronakrízy najviac zasiahnuté a obmedzené rôznymi

epidemickými opatreniami, a vo všeobecnosti zodpovedajú vysokej fluktuácií, kedy sú zamestnanci nahraditeľní a často aj rýchlo nahrádzaní. (Uhlerová a kol., 2020)

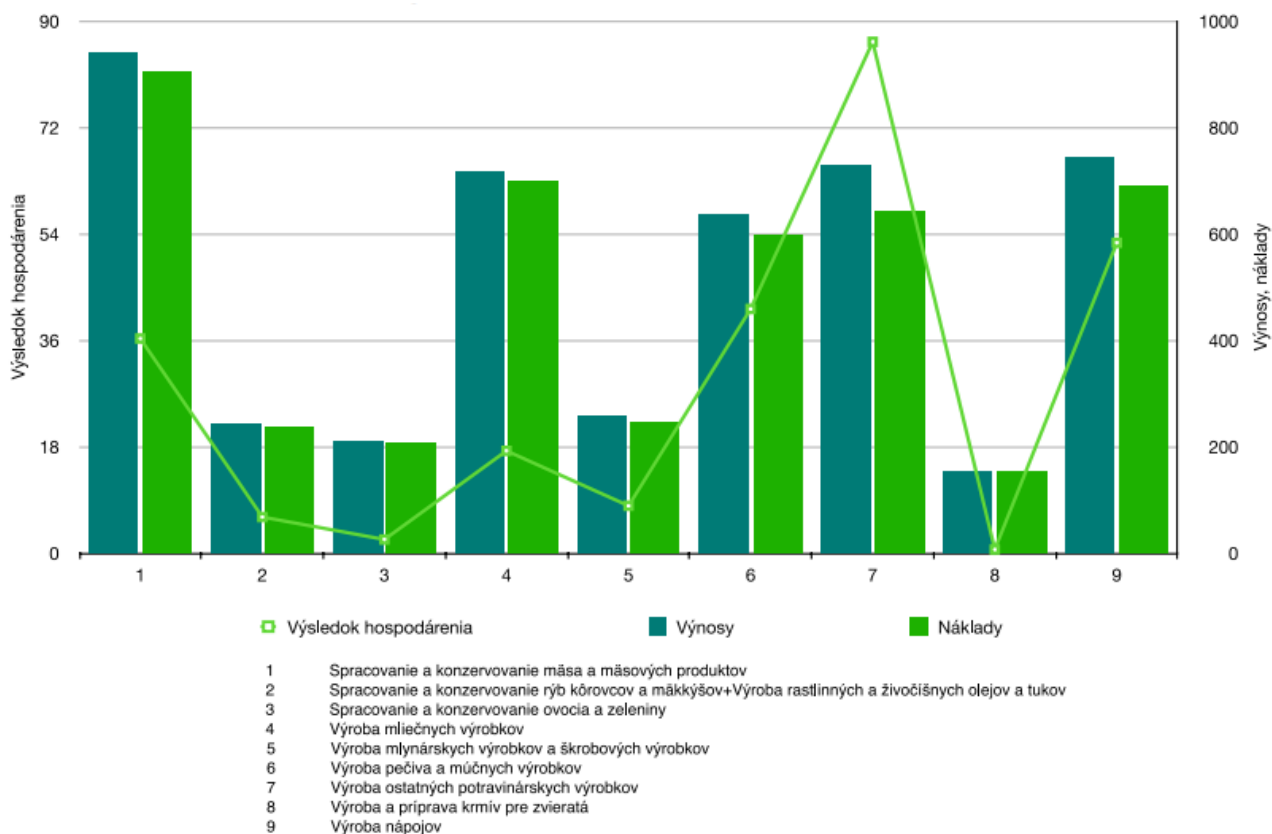
Pokles pracovníkov zaznamenali v prvom kvartáli roka 2020 v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho obdobia takmer všetky odvetvia. Na druhej strane, bol zaznamenaný nárast počtu pracujúcich v odvetviach ako informácie a komunikácia, lesníctvo a rybolov, poľnohospodárstvo, priemyselná výroba, verejná správa a obrana, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a povinné sociálne zabezpečenie a dodávka vody.

V druhom kvartáli roka 2020 nastal v porovnaní s rokom 2019 pokles v odvetviach ako činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení, významne v odvetviach ťažba a dobývanie, ubytovacie a stravovacie služby a administratívne podporné služby. Nárast počtu pracovníkov zaznamenali opäť v odvetviach dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady, informácie a komunikácia a v oblasti nehnuteľností. (Uhlerová a kol., 2020)

4.2 Potravinársky priemysel

Potravinársky priemysel ako celok v roku 2021 rástol v tržbách o 6 %. V prvej päťke najväčších potravinárov sa umiestnili dvaja spracovatelia mäsa a mäsových výrobkov. Ide o spoločnosti Tauris Group a Mecom Group. (TREND, 2022)

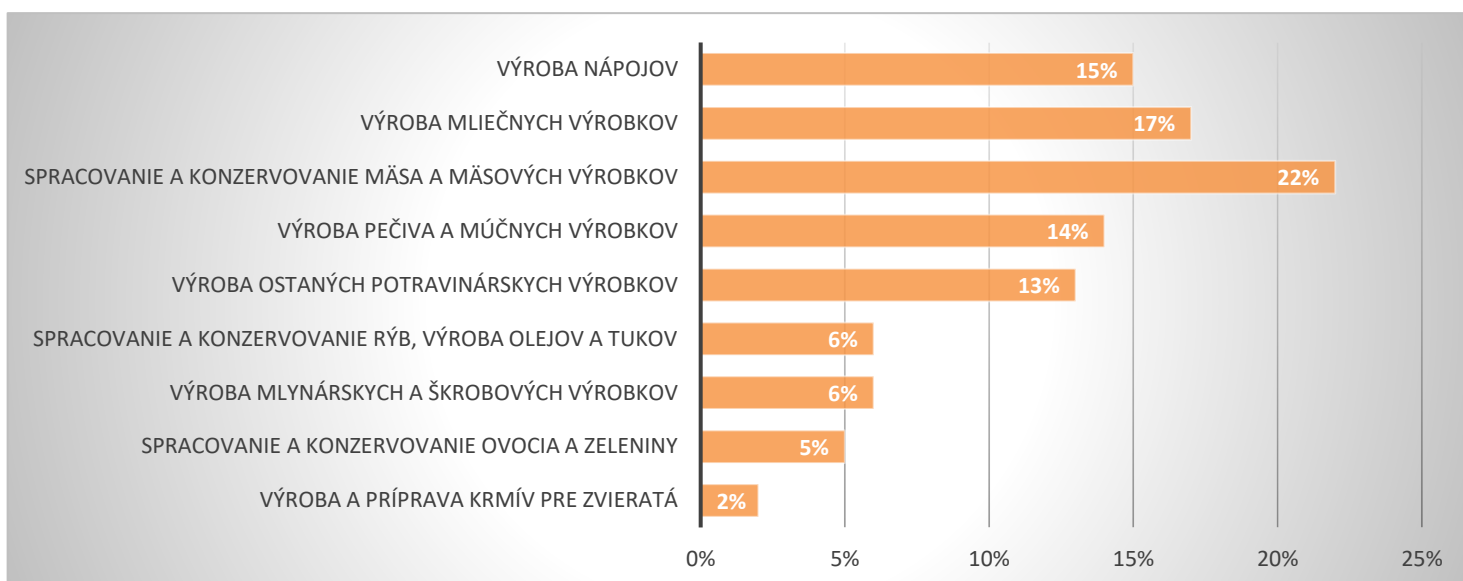
Jedným z najsilnejších producentov mlieka a mliečnych výrobkov je spoločnosť Rajo. Tržby sa im v roku 2021 zvýšili o 4,4 % a to na 187 miliónov eur. Zisky sa im zvýšili až o 21 %. V Európe sa vyprodukovalo menej mlieka než rok predtým, ale Raju sa napriek tomu darilo, keďže toto všetko malo za následok prudké zvýšenie cien. (TREND, 2022)

Obrázok 4 Výnosy, náklady a výsledok hospodárenia za výrobu potravín a nápojov SR podľa odborov v roku 2020

Zdroj: Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike za rok 2020 – Zelená správa

Z vyššie uvedených odborov výroby potravín a nápojov nebol v roku 2020 žiaden stratový. Najvyšší kladný výsledok hospodárenia dosiahol odbor výroby ostatných potravinárskych výrobkov (86,5 mil. €). Objem VH nižší, ale napriek tomu významnejší, dosiahli odbory výroby nápojov (52,5 mil. €), výroby pečiva a múčnych výrobkov (41,3 mil. €) a odbor spracovania a konzervovania mäsa a mäsových produktov (36,3 mil. €). (Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum – Výskumný ústav, 2020)

Graf 6 Štruktúra tržieb za vlastné výrobky a z predaja služieb v odboroch odvetvia výroba potravín a nápojov v roku 2020

Zdroj: ŠÚ SR

Ceny výrobcov potravín, nápojov a tabaku sa v roku 2020 medziročne znížili o 0,20 %. Najvýraznejšie klesli ceny mliečnych výrobkov (2,10 %), ceny výroby nápojov zostali takmer stabilné s miernym medziročným poklesom (0,40 %). Medziročne v priemere vzrástli ceny spracovania a konzervovania mäsa a mäsových výrobkov (2,90 %). (Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum – Výskumný ústav, 2020)

Tabuľka 5 Vývoj počtu pracujúcich v potravinárskej výrobe, v tis. osobách

Pracujúci v potravinárskej výrobe	Rok				Index	
	2017	2018	2019	2020	2019/18	2020/19
Zamestnanci	48,60	48,10	52,90	50,00	110,00	94,50
Podnikatelia	1,80	2,50	3,80	4,00	146,20	105,30
Vypomáh. člen. dom.	0,10	0,20	-	-	-	-
Pracujúci spolu	50,50	50,80	56,70	53,90	111,60	95,10

Zdroj: ŠÚ SR

V potravinárskej výrobe podľa VZPS (Výberové zisťovanie pracovných síl) v roku 2020 klesol počet pracujúcich osôb o 4,90 % (o 2,8 tis. osôb) na 53,9 tis. osôb. Priemerná mesačná mzda vo výrobe potravín sa medziročne zvýšila nižším tempom ako v predchádzajúcom roku o 6,70 % (o 70,0 €) na 1 110 €, čo znamenalo 83,30 %

z priemernej mzdy pracovníka v hospodárstve SR a pokles o 11,90 %. (Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum – Výskumný ústav, 2020)

4.3 Vplyv koronakrízy na podnik

Počas vypuknutia koronakrízy nastali v podniku veľké zmeny a protipandemické opatrenia pre všetkých zamestnancov, dodávateľov aj pre všetkých ostatných pracovníkov, ktorí sa podieľajú na správnom fungovaní podniku.

Na vrátnici pri vstupe do spoločnosti sa zaviedli prísnejšie kontroly. Každý, kto vstupoval do areálu, sa musel preukázať platným negatívnym testom alebo potvrdením o očkovaní, to platilo aj pre vodičov kamiónu, ktorí prišli na nakládku tovaru.

Pri všetkých vstupných dverách boli doplnené dezinfekcie na ruky, rúška a respirátory, prípadne jednorazové rukavice. Niektorí zamestnanci pracovali častejšie formou home office, aby obmedzili kontakt so svojimi spolupracovníkmi. Pracovníci, ktorí vykonávali náplň svojej práce vo výrobnjej časti podniku, si nesmeli prehodiť zmenu, museli pracovať výlučne na svojej zmene. Dôvodom bolo, že v prípade podozrenia na koronavírus jedného z pracovníkov by do karantény musela ísť len jedná pracovná zmena. V prípade „miešania pracovníkov“ medzi jednotlivými zmenami by sa v podniku veľmi skomplikovala situácia a musela by sa obmedziť samotná produkcia.

Vo výrobnjej hale podniku nastali tiež výrazné obmedzenia. Zamestnanci museli mať okrem osobných ochranných pracovných prostriedkov ako napríklad chráničov sluchu, bezpečnostných okuliarov, pracovných odevov a reflexných prvkov aj respirátory, prípadne jednorazové rúška. Na niektorých pracoviskách vo výrobe sa vyžadovali aj jednorazové rukavice.

Niektoré zmeny v spoločnosti ostávajú naďalej a to aj po prekonaní koronakrízy. Dezinfekcie, rúška a rukavice sa stále nachádzajú pri vstupoch. Toto bol pozitívny krok vpred, ktorý spoločnosť uvíta aj v budúcnosti.

Spoločnosť Crown Bevcan Slovakia, s. r. o. sa pozerala na celú túto krízu ako na príležitosť, nie ako na negatívnu situáciu. Pretrvával zákaz zhromažďovania, podniky sa zatvárali a obyvatelia trávili oveľa viac času doma. Práve v tomto prišla príležitosť nie len pre tento podnik, ale pre celý potravinársky priemysel. Nakupovalo sa oveľa viac potravín a nápojov, nie len v rámci zásob. To prispelo k väčšiemu dopytu po týchto položkách a taktiež aj po plechovkách tohto výrobného podniku.

Tabuľka 6 Aktíva a pasíva

Aktíva	2021	2020	2019	2018	2017
Spolu majetok	106 769 898,000	95 491 799,000	90 589 285,000	87 995 397,000	83 516 299,000
Neobežný majetok	42 517 749,000	43 939 896,000	45 043 031,000	48 071 214,000	51 541 803,000
Dlhodobý nehmotný majetok	12 807,000	10 119,000	6 414,000	9 261,000	12 108,000
Dlhodobý hmotný majetok	42 504 942,000	43 929 777,000	45 036 617,000	48 061 953,000	51 529 695,000
Dlhodobý finančný majetok					
Obežný majetok	64 223 353,000	51 490 103,000	45 499 945,000	39 884 911,000	31 930 047,000
Zásoby	14 584 352,000	13 768 916,000	11 082 498,000	10 482 783,000	9 838 954,000
Dlhodobé pohľadávky					
Krátkodobé pohľadávky	49 543 687,000	37 670 007,000	34 321 997,000	29 335 393,000	22 059 118,000
Finančné účty	95 314,000	51 180,000	95 450,000	66 735,000	31 975,000
Časové rozlíšenie	28 796,000	61 800,000	46 309,000	39 272,000	44 449,000
Náklady budúcich období krátkodobé	22 522,000	55 171,000	40 648,000	34 602,000	41 732,000
Príjmy budúcich období krátkodobé	6 274,000	6 629,000	5 661,000	4 670,000	2 717,000
Pasíva	2021	2020	2019	2018	2017
Spolu vlastné imanie a záväzky	106 769 898,000	95 491 799,000	90 589 285,000	87 995 397,000	83 516 299,000
Vlastné imanie	74 411 063,000	73 143 833,000	71 999 168,000	70 762 145,000	69 636 758,000
Základné imanie	83 140 000,000	83 140 000,000	83 140 000,000	83 140 000,000	83 140 000,000
Kapitálové fondy súčet	33 416,000	33 416,000	33 416,000	33 416,000	33 416,000
Fondy zo zisku súčet	429 786,000	372 553,000	310 701,000	254 432,000	203 238,000
Výsledok hospodárenia minulých rokov	-10 459 370,000	-11 546 801,000	-12 721 972,000	-13 791 090,000	-14 763 783,000
Záväzky	31 780 044,000	21 675 317,000	17 823 610,000	16 372 887,000	12 925 317,000
Rezervy súčet	185 516,000	208 661,000	150 144,000	153 653,000	170 911,000
Dlhodobé záväzky súčet	31 498,000	25 221,000	21 572,000	16 571,000	9 192,000
Krátkodobé záväzky súčet	31 563 030,000	21 441 435,000	17 651 894,000	16 202 663,000	12 745 214,000
Bankové úvery					
Časové rozlíšenie súčet	578 791,000	672 649,000	766 507,000	860 365,000	954 224,000
Výnosy budúcich období dlhodobé	484 933,000	578 791,000	672 649,000	766 507,000	860 366,000
Výnosy budúcich období krátkodobé	93 858,000	93 858,000	93 858,000	93 858,000	93 858,000

Zdroj: Finstat.sk

Spoločnosť Crown Bevcan, s. r. o. zvyšuje svoju produkciu, tým aj svoje zásoby a celkový obežný majetok, ktorý v posledných rokoch stále rastie. Neobežný majetok sa v posledných rokoch pohybuje približne v rovnakých číslach. Vlastné imanie spoločnosti je tiež jedno z ukazovateľov, ktoré každým rokom nepretržite rastie bez ohľadu na všetky krízy, ktoré sa počas pôsobenia podniku vyskytli. Výsledky hospodárenia sa nachádzajú v záporných hodnotách, avšak každým rokom stúpajú zhruba o jeden milión eur.

Z týchto finančných výkazov je zrejmé, že danému podniku sa počas obdobia koronakrízy, a to vo rokoch 2020 až 2021, zvyšovali aktíva, ale s tým priamo úmerne aj pasíva.

Tabuľka 7 Ukazovatele aktivity

	2021	2020	2019	2018	2017
Doba obratu aktív	398,450	434,540	382,150	386,110	393,480
Obrat aktív	0,920	0,840	0,960	0,950	0,930
Obrat zásob	6,000	5,110	6,930	7,040	6,970
Doba obratu zásob	60,790	71,460	52,630	51,880	52,350
Obrat neobežného majetku	2,300	1,830	1,920	1,730	1,500
Obrat obežného majetku	1,520	1,560	1,900	2,090	2,430
Doba obratu pohľadávok	184,890	171,420	144,790	128,720	103,930
Doba inkasa krátkodobých pohľadávok	184,89	171,420	144,790	128,720	103,930
Doba inkasa pohľadávok z obchodného styku	67,180	19,930	22,050	18,600	34,330
Doba splácania záväzkov	123,810	101,710	78,370	73,300	63,870
Doba splácania záväzkov vo vzťahu k tržbám	117,790	97,570	74,470	71,090	60,050
Doba splácania záväzkov z obchodného styku	118,610	96,730	73,890	69,030	60,630

Zdroj: Finstat.sk

Tieto ukazovatele aktivity nám vypovedajú o tom, ako účinne je podnik schopný využívať celý svoj majetok. Doba splácania záväzkov v rokoch 2020 a 2021 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi výrazne stúpila, čo môžeme pripísať práve koronakríze. V roku 2021 sa oproti minulému roku znížila doba obratu aktív, doba obratu zásob a obrat obežného majetku. Vysoký negatívny rozdiel nastal pri dobe splácania záväzkov z obchodného styku, dobe splácania záväzkov vo vzťahu k tržbám, dobe splácania záväzkov a pri dobe inkasa pohľadávok.

Tabuľka 8 Ukazovatele likvidity

	2021	2020	2019	2018	2017
Likvidita 1. stupňa	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00
Likvidita 2. stupňa	1,57	1,75	1,94	1,81	1,72
Likvidita 3. stupňa	2,03	2,39	2,57	2,45	2,49
Finančné účty/Aktíva	0,10%	0,10%	0,10%	0,10%	0,00%

Zdroj: Finstat.sk

V tomto podniku môžeme sledovať veľmi nízke hodnoty pomerových finančných ukazovateľov v rámci likvidity za celé sledované obdobie v rokoch 2017 až 2021. Pohotová likvidita sa pohybuje v nulových hodnotách, bežnú a celkovú likviditu však stále

nemôžeme hodnotiť pozitívne, keďže dosahuje veľmi nízke percentá. Aj keď má podnik nízke hodnoty pomerových finančných ukazovateľov likvidity, stále generuje zisk a má pravidelný prísun peňažných prostriedkov cez tržby.

Tabuľka 9 Ukazovatele rentability

	2021	2020	2019	2018	2017
Návratnosť vlastného kapitálu	1,70%	1,60%	1,70%	1,60%	1,50%
Návratnosť aktív	1,20%	1,20%	1,40%	1,30%	1,20%
Návratnosť aktív (EBIT)	1,20%	1,20%	1,40%	1,30%	1,20%
Návratnosť celkového kapitálu (EBIT)	1,70%	1,60%	1,70%	1,60%	1,50%
Návratnosť dlhodobého kapitálu (EBIT)	1,70%	1,60%	1,70%	1,60%	1,50%
Návratnosť investovaného kapitálu	1,70%	1,60%	1,70%	1,60%	1,50%

Zdroj: Finstat.sk

Ukazovatele rentability, vyjadrujúce výnosnosť podnikového úsilia, sa za sledované obdobie v rokoch 2017 až do roku 2021 pohybujú približne na rovnakej úrovni. Z toho vyplýva, že výnosnosť podniku sa pohybuje na úrovni od 1,50 % do 2,00 %. Pomerové finančné ukazovatele rentability sa pohybujú na kladných číslach, avšak lepšie by bolo, ak by dosahovali vyššie hodnoty.

Tabuľka 10 Ukazovatele zadlženosti

	2021	2020	2019	2018	2017
Čistý dlh/EBITDA	-0,02	-0,01	-0,02	-0,01	-0,01
Závazky/EBITDA	6,07	4,33	3,51	3,30	2,71
Celková zadlženosť	30,30%	23,40%	20,50%	19,60%	16,60%
Podiel dlhu k celkovým aktívam					
Stupeň samofinancovania	69,70%	76,60%	79,50%	80,40%	83,40%
Dlhodobá zadlženosť	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,000%
Krátkodobá zadlženosť	29,60%	22,50%	19,50%	18,40%	15,30%
Finančná páka	1,43	1,31	1,26	1,24	1,20
Platobná neschopnosť obchodná	1,68	4,66	3,18	3,60	1,66
Platobná neschopnosť celková	0,64	0,57	0,51	0,55	0,58
Krytie dlhovej služby	9,04	7,45	6,62	5,77	4,99

Zdroj: Finstat.sk

Vlastné zdroje podniku sú na úrovni 69,70 %, cudzie zdroje dosahujú 30,30 %. Stupeň samofinancovania každým rokom klesá a miera celkovej zadlženosti rastie, no podnik má stále viac ako dvojnásobne vyšší podiel vlastných zdrojov k cudzím, čo v konečnom dôsledku robí podnik stabilným a nezávislým. Táto informácia je veľmi pozitívna najmä z pohľadu veriteľov tohto podniku.

Na základe vyššie uvedených tabuliek môžeme tvrdiť, že finančná situácia spoločnosti Crown Bevcan Slovakia, s. r. o. je veľmi pozitívna. Niektoré hodnoty kolíšu v nižších, či dokonca záporných hodnotách, ale celkové hodnotenie je v konečnom dôsledku na priaznivej úrovni. Ani koronakríza neprispela k tomu, aby sa podniku menej darilo z hľadiska finančných ukazovateľov.

5 Diskusia

V priemyselnej výrobe na Slovensku nastal počas koronakrízy v roku 2020 vysoký prepád hodnôt. Najmenej sa darilo odvetviam, ktoré sa týkali dopravných prostriedkov, textílií a odevov, elektrických zariadení, strojom a ostatnej výrobe. Najviac sa darilo potravinárskemu priemyslu a farmaceutickému priemyslu. V kladných hodnotách bola aj elektrina, plyn, koks a ropa. V týchto odvetviach priemyslu bol v čase koronakrízy najväčší dopyt a preto sa im aj pochopiteľne darilo udržať si rastúci trend.

V prvom a druhom kvartáli v roku 2020, boli nezamestnanosťou ohrozené najmä profesie, ktoré sú nízko kvalifikované. Patria sem pracovníci v službách, v obchode, rôzni remeselníci, pomocníci, operátori a montéri strojov a zariadení a taktiež ide o nekvalifikovaných pracovníkov. Všetky tieto uvedené profesie sa podieľajú na chode spoločností, ktoré boli najviac zasiahnuté koronakrízou a museli prijať mnoho opatrení a spraviť najlepšie možné rozhodnutia v ťažkých časoch.

Potravinársky priemysel, v ktorom sa nachádza aj náš skúmaný podnik, v roku 2021 vzrástol o 6 % v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Prispela k tomu hlavne výroba nápojov, výroba mliečnych výrobkov, spracovanie a konzervovanie mäsa a mäsových výrobkov, výroba pečiva a múčnych výrobkov a výroba ostatných potravinárskych výrobkov.

Na základe výsledkov a finančných ukazovateľov môžeme vyhodnotiť situáciu podniku Crown Bevcan Slovakia, s. r. o. pred koronakrízou, počas nej a po jej skončení. Z účtovnej uzávierky a výročnej správy sme zistili, že spoločnosť nebola počas krízy v roku 2020 vôbec stratová. V porovnaní s rokom 2019 nastal mierny pokles v tržbách a to o 6 310 000 €. Zisk podniku poklesol o 100 000 €, to však nebol väčší prepád ako v rokoch 2017 a 2018.

V roku 2021 dosahovala spoločnosť historicky najvyššie čísla. Rok 2021 môžeme považovať za rok, kedy bola koronakríza v najväčšom vzostupe. Na základe ekonomických ukazovateľov môžeme tvrdiť, že táto kríza bola pre podnik príležitosťou a nie hrozbou. To bolo pravdepodobne spôsobené všetkými protipandemickými opatreniami, ktoré prispeli k tomu, aby ľudia podporovali celý potravinársky priemysel.

Niektoré finančné ukazovatele našej skúmanej spoločnosti Crown Bevcan Slovakia, s. r. o. sa nepohybujú vo vysokých číslach, avšak celková prosperita podniku je na dobrej

úrovni. Výsledky hospodárenia sa v rokoch 2017 až 2021 pohybujú v záporných číslach, ale každým rokom sa postupne zvyšujú. V roku 2021 sa oproti minulému roku znížili doby obratu aktív, zásob a obežného majetku. Podstatný negatívny rozdiel nastal pri dobe splácania záväzkov z obchodného styku, splácania záväzkov vo vzťahu k tržbám, splácania záväzkov a pri dobe inkasa pohľadávok. Podnik má veľmi nízke hodnoty pomerových finančných ukazovateľov likvidity. Pozitívom ale je, že stále generuje zisk a má pravidelný prísun peňažných prostriedkov prostredníctvom tržieb. Výnosnosť podniku sa pohybuje na úrovni od 1,50 % do 2,00 %. Vlastné zdroje krytia podniku sú na úrovni 69,70 % a cudzie zdroje krytia podniku predstavujú 30,30 %.

Koronakríza ovplyvnila pracovný trh na Slovensku aj v zahraničí. Spoločnosť Crown Bevcan, s. r. o. nebola nútená znižovať počty svojich zamestnancov, práve naopak. Aj počas prepuknutia pandémie sa konali pracovné pohovory, prispôsobené na online formu a príležitosť dostávali ďalší uchádzači o zamestnanie. Po skončení koronakrízy, ktorej následky v niektorých odvetviach pociťujeme dodnes, sa spoločnosti stále darí a udržuje si svoju prosperitu.

Na základe finančných ukazovateľov odporúčame zvýšiť likviditu podniku. Pre podnik je nevyhnutné mať dostatok pohotových finančných prostriedkov na uhrádzanie svojich záväzkov, v opačnom prípade sa podnik dostáva do platobnej neschopnosti. V spoločnosti Crown Bevcan Slovakia, s. r. o sa likvidita pohybuje vo veľmi nízkych číslach. Navrhujeme, aby finančné oddelenie spoločnosti prehodnotilo finančný plán a urobilo opatrenia na zlepšenie finančnej situácie podniku.

Ďalším našim odporúčaním po rozhovore so zamestnancami je rozšírenie skladovacích priestorov. V závode sa párkrát do roka musia odstaviť obe výrobné linky z dôvodu naplnenia kapacity skladovacích priestorov. Za čas, ktorý je výroba plechoviek pozastavená, v podniku dochádza k strate. Odporúčame rozšírenie skladovacích priestorov v areáli spoločnosti.

Záver

Vo svete sme v celej histórii ľudstva zažili už niekoľko významných finančných kríz, ktoré pohlí svetovou ekonomikou. Na základe tvrdení odborníkov, lekárov a vedeckých pracovníkov však môžeme tvrdiť, že koronakríza z roku 2020 sa predsa len odlišovala od tých predošlých. Nešlo len o samotné ekonomické ukazovatele, ale aj o ľahko sa šíriteľný vírus, ktorý sa rýchlo rozniesol po celom svete.

Pre mnoho odvetví bolo toto obdobie doslova likvidačným. Týkalo sa to najmä reštaurácií, kaviarní, barov a mnoho ďalších malých prevádzok, ktoré boli závislé na miere návštevnosti ich zariadení. Nekvalifikovaní a nízko kvalifikovaní zamestnanci prichádzali o svoje pracovné pozície dôsledkom toho, že títo pracovníci pracovali v odvetviach a spoločnostiach najviac poznačených koronakrízou.

Na druhej strane boli odvetvia, ktoré v tomto období prosperovali ešte oveľa viac ako pred samotnou krízou. Jedným z týchto odvetví bol aj potravinársky priemysel, v ktorom sa nachádza aj náš skúmaný podnik. V čase pandémie si obyvatelia museli zabezpečiť základné potraviny, farmaceutické výrobky a iné nevyhnutné potreby. Tieto produkty budú vždy vysoko dopytované, aj keď prepukne akákoľvek celosvetová pandémia, či ekonomická kríza. Nie je to pravidlom len na Slovensku, ale po celom svete.

V nami skúmanom podniku nastali počas koronakrízy zásadné zmeny. Niektoré pravidlá a zvyky sa v spoločnosti zaužívajú dodnes. Môžeme tvrdiť, že koronakríza nepriniesla len negatívne zmeny. Finančné výkazy spoločnosti zaznamenali mierne zhoršenie v rokoch 2020 a 2021, ale keďže produkty tejto spoločnosti boli aj v čase krízy vysoko dopytované, podnik nie je stratový.

Výsledkom našej práce je objasnenie toho, že nie každú krízu musíme chápať len v negatívnom uhle pohľadu. Kríza vie aj pozitívne ovplyvniť chod podniku a správnym nastavením môžeme ešte viac prispieť ku kladným výsledkom spoločnosti a celkovej lepšej prosperite.

Bibliografické zdroje

BORDO, Michael. - LANDON-LANE, John. 2010. The global financial crisis of 2007-08: Is it unprecedented? *National Bureau of Economic Research*. 2010.

BOSCHI, Melisso. 2005. International financial contagion: evidence from the Argentine crisis of 2001–2002. *Applied Financial Economics*. 2005. 153-163

CROWN HOLDINGS, INC. 2021. Crowncork. [elektronický zdroj]. [2021], online [cit. 2023-02-22]. Dostupné na: www.crowncork.com.

ČERNAJ, Tomáš. 2022. Hospodárska kríza a cyklický vývoj ekonomiky. Cyklický vývoj ekonomiky a hospodárska kríza. In Euroekonom [online]. 2010. [cit. 2023-02-21]. Dostupné na: <https://www.euroekonom.sk/ekonomika/hospodarska-kriza/>.

DEESOMSAK, Rataporn. - PAUDYAL, Binod. - PES CETTO, Giovanni. 2009. Debt maturity structure and the 1997 Asian financial crisis. *Journal of Multinational Financial Management*. 2009. 26-42.

EIGNER, Peter. - UMLAUFT, Thomas. 2015. The great depression (s) of 1929-1933 and 2007-2009? Parallels, differences and policy lessons. *Parallels, Differences and Policy Lessons*. s.l. : Hungarian Academy of Science MTA-ELTE Crisis History Working Paper, 2015.

EUROPARL.EUROPA.EU. 2022. [elektronický zdroj]. [2021], online [cit. 2023-04-24]. Dostupné na: <https://www.europarl.europa.eu/portal/en>

FERIDUN, Mete. 2004. Russian financial crisis of 1998: an econometric investigation. *International Journal of Applied Econometrics and Quantitative Studies*. 2004.

FINANČNÝ KOMPAS. 2023. [elektronický zdroj]. [2023], online [cit. 2023-04-24]. Dostupné na: <https://www.financnykompas.sk/grafy/vyvoj-inflacie>

GEIST, Richard. 2016. euractiv.sk. [elektronický zdroj], [2023], online [cit. 2023-04-05]. Dostupné na: <https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/linksdossier/financna-kriza-000227/>.

JAHNÁTEK, Ľubomír. 2010. 10 najdôležitejších ekonomických kríz v histórii ľudstva. [elektronický zdroj], [2010], online [cit. 2023-04-05]. Dostupné na:

<https://www.euroekonom.sk/ekonomika/hospodarska-kriza/10-najdolezitejsich-ekonomickych-kriz-v-novodobej-historii-ludstva/>.

JÍLEK, Miroslav. 2000. Cyklický vývoj ekonomiky a hospodárska kríza.. In Euroekonóm [online]. 2000. [cit. 2023-01-45]. Dostupné na: <https://www.euroekonom.sk/ekonomika/hospodarska-kriza/>.

KOTLEBOVÁ, Jana. – CHOVANCOVÁ, Božena. Cyklický vývoj ekonomiky a hospodárska kríza. In Euroekonóm [online]. 2010. [cit. 2023-02-25]. Dostupné na: <https://www.euroekonom.sk/ekonomika/hospodarska-kriza/>.

KOTLEBOVÁ, Jana. - CHOVANCOVÁ, Božena. Medzinárodné finančné centrá, zmeny v globálnej finančnej architecture, Iura Edition, 2010. 295 s. ISBN 978-80-8078-299-3

LOONEY, Robert. 1985. Economic policymaking in Mexico: Factors underlying the 1982 crisis. s.l. : Duke University Press, 1985.

MCALÉER, Michael. - SUEN, John. - WONG, Wing Keung. 2016. Profiteering from the dot-com bubble, subprime crisis and Asian financial crisis. *The Japanese Economic Review*. 2016. 257-279.

NÁRODNÉ POĽNOHOSPODÁRSKE A POTRAVINÁRSKE CENTRUM – VÝSKUMNÝ ÚSTAV. 2020. In Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v v Slovenskej republike za rok 2020 . *Zelená správa*. 2020 [online]. 2020. [cit. 2023-02-25]. Dostupné na: <https://www.mpsr.sk/zelena-sprava-2020/122---16206/>

NEAL, Larry. - WEIDENMIER, Marc. 2003. Crises in the global economy from tulips to today. *Globalization in historical perspective*. s.l. : University of Chicago Press, 2003. 473-514

OBCHODNÝ REGISTER SR. 2023. [elektronický zdroj]. [2023], online [cit. 2023-03-08]. Dostupné na: <https://www.orsr.sk/vypis.asp?ID=239777&SID=4&P=0>

PALMA, José. 2012. The 1999 Brazilian financial crisis: how to create a financial crisis by trying to avoid one. 2012.

PLUTZER, Vojtech. 2021. [online]. 2021. [cit. 2023-02-25]. Dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/94/Komentar_priem_2020_final.pdf.

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. 2023. [online]. 2023. [cit. 2023-02-14]. Dostupné na: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/home!/ut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAf

[Ijo8ziA809LZycDB0NLPyCXA08QxwD3IO8TAwNTEz1wwkpiAJKG-AAjgZA_VFgJc7ujh4m5j4GBhY-7qYGno4eoUGWgcbGBo7GUAV4zCjIjTDIdFRUBADse0bP/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/](https://doi.org/10.2478/2539-0747-2022-0001).

TREND. 2022. Potravinárstvo. In *TREND*. 2022.

UHLEROVÁ, Monika. - ŠVEC, Marek. - HOMER, Zuzana. 2020. Výzvy v čase krízy. In *Odbory 2020* [online]. 2020. [cit. 2023-03-02]. Dostupné na: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/slowakei/17156.pdf>.